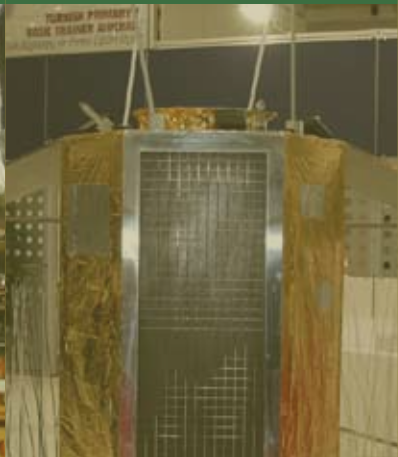

Dünya
Ekonomik Forumu
Küresel Rekabetçilik
Raporu 2012- 2013'e
Göre Bir Değerlendirme

Türkiye'nin Küresel Rekabet Düzeyi 2012-2013

TÜRKİYE'NİN KÜRESEL REKABET DÜZEYİ 2012-2013

DÜNYA EKONOMİK FORUMU
KÜRESEL REKABETÇİLİK RAPORU 2012 - 2013'e
GÖRE BİR DEĞERLENDİRME

Yazanlar

Prof. Dr. Füsun Ulengin

Doç. Dr. Şule Önsel Ekici

Selçuk Karaata

Editör

Emre Tamer

Kasım 2012

**SE
DE
FED**

SEKTÖREL DERNEKLER FEDERASYONU
FEDERATION OF INDUSTRIAL ASSOCIATIONS

rekabet forumu
REF
TÜSİAD
Sabancı Üniversitesi

1. Basım: Kasım 2012 İstanbul

© 2012, REF-SEDEFED

Her hakkı saklıdır. TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu (REF) ve Sektörel Dernekler Federasyonu'nun (SEDEFED) ismi belirtilerek alıntı yapılabilir

TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu - REF

Sabancı Üniversitesi

Yönetim Bilimleri Fakültesi Binası

Orhanlı, Tuzla 34956 İstanbul

Tel: 0216 483 9710

Faks: 0216 483 9715

e-posta: ref@sabanciuniv.edu

www.ref.sabanciuniv.edu

Türkiye'de, Dünya Ekonomik Forumu Küresel Rekabetçilik Ağı'nın (WEF Global Competitiveness Network) ortak kuruluşu TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu - REF'dir.

Sektörel Dernekler Federasyonu SEDEFED

Mete Caddesi No 10/3 Taksim - İstanbul

Tel:0212 211 49 45

Faks: 0212 211 49 46

e-posta: info@sedefed.org

www.sedefed.org

Kısaltmalar	Açıklamalar
AB	Avrupa Birliği
EUR	Euro (Avro)
BRIC	Brezilya+Rusya+Hindistan+Çin
DYY-FDI	Doğrudan Yabancı Yatırımcılar
GSYİH	Gayrisafi Yurtiçi Hâsıla
GSMH	Gayrisafi Milli Hâsıla
BT	Bilişim Teknolojiler
IMF	Uluslararası Para Fonu
OECD	Ekonomik İşbirliği Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı
Ar-Ge	Araştırma ve Geliştirme
TÜİK-DİE	Türkiye İstatistik Kurumu-Devlet İstatistik Enstitüsü
KOBİ	Küçük ve Orta Ölçekli İşletme
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜSİAD	Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği
UNCTAD	Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı Örgütü
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
USD	ABD Doları
KDV	Katma Değer Vergisi
KRE	Küresel Rekabetçilik Endeksi
SRE	Sürdürülebilir Rekabetçilik Endeksi
WEF	World Economic Forum – Dünya Ekonomik Forumu

Not: Yararlanılan kaynaklara ilişkin kısaltmalar kaynakça bölümünde yer almaktadır.

İçindekiler

Yazarların Özgeçmişleri	8
Ana Bulgular	10
Giriş	12
Rekabetçiliğin Tanımı ve Dünya Ekonomik Forumu	
Tarafından Geliştirilen Küresel Rekabetçilik Endeksi	18
Dünya Ekonomik Forumu 2011–2012	
Küresel Rekabetçilik Raporu Çerçevesinde Türkiye Değerlendirmesi	28
Rekabet Üstünlüğü Yaratmada Etkin Beş Bileşen	
Açısından Türkiye'nin Konumu	44
Genel Sonuç ve Öneriler	49
Türkiye'nin Odaklanması Gereken Konular	50
Referanslar	53
Ek 1 WEF Tarafından Ülkelerin Gruplandırılması	54
Ek 2 2009-2012 Türkiye Sıralamaları	55

Sunuş

Değerli Okurlar,

2005'den bugüne Rekabet Kongreleri düzenleyen SEDEFED ve REF olarak; 2009 yılından beridir de, "Ulusal Rekabet Gücü", "Sektörel Rekabet Gücü" ve "Firma Bazında Rekabet Gücü" temelinde önemli çalışmalar yapıyoruz.

Okumakta olduğunuz rapor bu çalışmalar içinde, "**Ulusal Rekabet Gücü**" kapsamında hazırlandı. Raporu, yıl boyunca Rekabet Gücü konusunda yaptığımız diğer çalışmalar ile birlikte, 15 Kasım 2012 tarihinde 8. Rekabet Kongresi'nde kamuoyuna sunacağız.

Sevinerek ifade etmek isteriz ki, 2012 yılı Türkiye'nin Rekabet Gücü artışı için yapılan çalışmaların sonuçlarını aldığımız bir dönem oldu. Ülkemiz bu alandaki en önemli gösterge kabul edilen Küresel Rekabetçilik Endeksi'nde 16 sıra birden yükselerek 144 ülke içinde 43.sıraya yükseldi.

Bu önemli başarının ardındaki gerek kamu gerekse özel sektör temsilcilerine teşekkürlerimizi sunmak istiyoruz. Bu rüzgarı arkamıza alarak, "emek piyasalarının etkinliğinin artırılması" ve "inovasyon" gibi hala oldukça gerilerde kaldığımız konularda el birliği ile gelişme kaydedeceğimize inanıyoruz.

Türkiye; söz konusu 144 ülke içinde, kişi başına düşen GSYH açısından 53. sırada, yani "orta gelirli ülkeler" içinde bulunuyor. Rekabetçilikte; kişi başına düşen gelir düzeyimizin üzerinde bir performans göstermiş olmamız, orta gelir tuzağına yakalanmadan daha üst gelir seviyelerine çıkmak adına bir fırsat penceresi açmıştır. Bu noktadan sonra; başta 500 Milyar dolarlık ihracat olmak üzere, 2023 hedeflerimize ulaşmak için Rekabet Gücü'ne odaklanmaya ve önce hedeflediğimiz 30'lu sıralardaki bir konuma yükselerek, 2023 için ilk 20'yi hedeflemeye ihtiyacımız var.

Raporun yazımında ve yayınlamasında katkıda bulunan arkadaşlarımıza sonsuz teşekkürü bir borç biliriz. Firmasının, sektörünün ve sonuç olarak ülkesinin rekabet gücünü artırmayı hedefleyen tüm okurlarımız için yararlı bir çalışma olmasını dileriz.

Timur Erk

SEDEFED Yönetim Kurulu Başkan

Doç. Dr. İzak Atiyas

REF Direktörü

Değerli Okurlar,

İlkini 2009 yılında yayınladığımız "**Türkiye'nin Küresel Rekabet Düzeyi**" Raporları dizisinin 4. sayısının hazırlık sürecinde gösterdikleri büyük özveri sebebiyle; rapor yazarlarımız; Prof. Dr. **Fusun Ülengin**, Doç. Dr. **Şule Önsel Ekici** ve **Selçuk Karaata**'ya, verdikleri değerli destekler için Yard. Doç. Dr. **Bora Çekyay** ve Dr. **Özay Özaydın'a**, verilerin WEF sisteminden derlenmesindeki emekleri için **Gizem Özvarnalı**'ya ve raporun basımındaki sponsorluklarından ötürü LeColor Kağıt Ürünleri'nden **Dursun Çolakoğlu**, **Levent Çolakoğlu** ve **Yeter Konyalı**'ya teşekkürlerimizi sunarız.

Emre Tamer

SEDEFED Genel Sekreter V.

Rapor Editörü

Yazarların Özgeçmişleri

Prof. Dr. Füsun Ülengin / Doğu Üniversitesi

1983'de İTÜ İşletme Mühendisliği Bölümü'nden lisans, 1985'de Boğaziçi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Programından yüksek lisans derecelerini almıştır. 1987–1989 yılları arasında Waterloo Üniversitesi Management Science bölümünde doktora çalışmaları yapmıştır. 1989 yılında İTÜ İşletme Mühendisliği programlarında doktora çalışmalarını tamamlamıştır. 1989–1990 yıllarında Birmingham Üniversitesi Production Engineering Bölümü'nde doktora sonrası çalışmalar yapmıştır.

1990'da yardımcı doçent, 1992'de doçent ve 1999'da profesör ünvanlarını almıştır. 1996–1998 yılları arasında İTÜ İşletme Fakültesi Dekan Yardımcılığı, 2002–2004 yılları arasında da İTÜ İşletme Fakültesi Dekanlığı yapmıştır. 2005 yılında İTÜ İşletme Fakültesi'nden emekli olan Ülengin, halen Doğu Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü'nde çalışmakta olup ve söz konusu üniversitede 2006'dan bu yana Bölüm Başkanlığı görevini, 2008 den itibaren de Mühendislik Fakültesi Dekanlığı görevlerini sürdürmektedir.

Temel ilgi alanları, lojistik ve ulaştırma, karar verme ve uluslararası rekabettir. European Journal of Operational Research, Omega, Transportation Research E ve benzeri bilimsel dergilerde yayınlanmış çok sayıda bilimsel yayını mevcuttur. Journal of Transport Policy Uluslar arası Yayın Kurulu üyesidir. Computers, Environment and Urban Systems, Journal of Transport Policy, European Journal of Operations Research (EJOR), Omega, Applied Mathematical Modelling ve International Journal of Information Systems and Social Change (IJISSC) isimli uluslar arası dergilerde hakemlik yapmaktadır.

2004 World Conference of of Transportation Research Society tarafından düzenlenen 10. Dünya Ulaştırma Konferansı'nın Program komitesi Başkanı, 8. IFAC Symposium on Computational Economics & Financial and Industrial System (CEFIS) (2007) Ulusal Organizasyon Komitesi Başkanı, Odysseus Logistics Workshop (2009) Eşbaşkanlığı ve Program Komitesi Başkanlığını gerçekleştirmiştir.

2008 den bu yana World Conference on Transport Research Society (WCTRS) Uluslararası Bilim Kurulu Başkan Yardımcılığı, 2010 'dan bu yana ise TOBB Türkiye Ulaştırma ve Lojistik Meclisi Danışmanlığı görevini sürdürmektedir.

Doç. Şule Önsel Ekici / Doğu Üniversitesi

1993 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü'nü bitirdikten sonra yüksek lisans ve doktora derecelerini yine aynı üniversitenin Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı'ndan aldı. 1996-2005 yılları arasında İTÜ İşletme Fakültesi Endüstri Mühendisliği Bölümü'nde önce araştırma görevlisi, daha sonra yardımcı doçent olarak çalıştı.

Önsel Ekici, 2005 Eylül'ünden itibaren Doğu Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Endüstri Mühendisliği'nde çalışmakta olup 2007 Eylül'ünden itibaren Mühendislik Fakültesi Dekan Yardımcılığı görevini sürdürmektedir.

Eurasian and East Meditteranean Institute of Transport and Logistics Society, Institute for Operations Research and Management Science, Yöneylem Araştırması Derneği, World Conference on Transport Research Society ve International Society on Multiple Criteria Decision Making bilimsel derneklerine üye olan Önsel Ekici, çeşitli ulusal ve uluslararası kongrelerin düzenlenmesine katkıda bulunmuştur ve halen World Conference on Transport Research Society'nin "Transport in Developing Countries" Grup Başkan Yardımcılığını yapmaktadır.

Önsel Ekici'nin European Journal of Operational Research, Socio-Economic Planning Science, Transportation Research gibi dergilerde çıkan makaleleri arasında "A New Perspective on the Competitiveness of Nations", "A Power-Based Measurement Approach to Specify Macroeconomic Competitiveness of Countries", "A Dynamic Approach to Scenario Analysis: The Case of Turkey's Inflation Estimation" ve "A problem-structuring model for analyzing transportation–environment relationships" sayılabilir.

Selçuk Karaata

Yıldız Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği eğitiminin ardından ilk lisansüstü çalışması için İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü'nde Genel İşletme programına katıldı. New York Üniversitesi'nde finans piyasalarına ilişkin katıldığı programın ardından, European Society for Science and Technology programı bünyesinde İstanbul Teknik Üniversitesi ve İsveç Linköping Üniversitelerinde Bilim, Teknoloji ve Toplum konulu yüksek lisans programını tamamladı. 1991–2005 yılları arasında Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'de Kurumsal Pazarlama ve Genel Sekreterlikte görev yaptı.

Yapı Kredi'de Genel Müdür Ofisi'nde Bölüm Yönetmeni görevinin ardından 01.09.2005 itibariyle TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu'nda göreve başladı. Ulusal İnovasyon Girişimi Koordinatörlüğü ve Direktör Yardımcılığı görevlerini üstlenen Karaata'nın ilgi alanları; yenilik-inovasyon, KOBİ'ler, endüstriyel dinamikler, yenilenebilir enerji kaynakları olarak sayılabilir.

Bu alanlarda Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı kapsamında uzman olarak rapor yazımlarında görev üstlenmektedir. Silivri SIAD Onursal Üyeliği ve ISO Kalite ve Teknoloji İhtisas Kurulu Üyeliği bulunmaktadır.

Ana Bulgular

Bu bölüm, yönetici özeti yerine geçmesi amacıyla kurgulanmıştır. Bölüm, rapordaki ana bulgular hakkında özet bilgi vermeyi hedeflemektedir. Sağlıklı ve bütünsel bir analiz yapabilmek için ise raporun tümünün okunmasını salık vermekteyiz.

1. Türkiye küresel rekabet sıralamasında yükseliyor.

Türkiye, Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından her yıl yayınlanan "Küresel Rekabetçilik Raporu"nda;

- **2009-2010'da**, 133 ülke arasında 61. sırada yer almıştır,
- **2010-2011'de**, bu kez 139 ülke içinde yine 61. olarak yerini korumuştur,
- **2011-2012'de ise** 142 ülke arasında 59. sıraya yükselmiştir.
- **2012-2013 sıralamasında** ise bir önceki yıla göre 16 sıra yükselerek ve puanını da 4.3'den 4.5'e yükselterek **144 ülke arasından 43. sırayı** almıştır.

2. Türkiye GSMH esasına göre yapılan ön sınıflandırmadaki konumunu koruyor.

Raporda, ülkeler GSMH esasına göre gruplandırarak incelenmektedir. Bu esasa göre Türkiye;

- **2009-2010'da** "Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu" içindeyken;
- **2010-2011'de**, OECD'nin 2010 raporunda da belirttiği üzere GSMH'de yaşadığı %14'lük kayıp nedeni ile "Verimlilik Grubu" içine girmiş
- **2011-2012'de** tekrar "Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu" arasındaki konumuna dönmüştür.
- **2012-2013'te** ise bu konumunu korumuştur.

3. Türkiye 8 bileşende küresel ortalamanın üstünde, 2 bileşende ise altında yer alıyor.

2012-2013 raporunda analiz edilen 144 ülkenin verileri ile Türkiye'nin verileri arasında bir karşılaştırma yapılmıştır. 144 ülkenin ortalama değerleri ile karşılaştırma yapıldığında,

Türkiye'nin Küresel Rekabetçilik Endeksi-KRE'yi oluşturan **12 bileşenden sadece 2'sinde ortalamanın altında** bir değere sahip olduğu görülüyor. Bu bileşenler;

- "Emek Piyasalarının Etkinliği" ve
- "İnovasyon"dur.

Ortalamanın üstünde olunan bileşenler ise

- “Altyapı”,
- “Makro-ekonomik İstikrar”,
- “Sağlık ve İlköğretim”,
- “Ürün Piyasaları Etkinliği”,
- “Finansal Piyasaların Gelişmişliği”,
- “Teknolojik Altyapı”,
- “Pazar Büyüklüğü” ve
- “İş Dünyasının Gelişmişlik Düzeyi”dir.

Türkiye, özellikle “**Pazar Büyüklüğü**”nde, değerlendirmeye alınan ülkeler içinde önemli bir farkla ortalamanın üstüne çıkmıştır.

Çeşitli ülke ve ülke grupları ile karşılaştırmalar:

4. **Türkiye ile aynı grupta (Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu)** bulunan ülkelerin değerlerinin ortalamaları alındığında, Türkiye'nin “Pazar Büyüklüğü”nde yine dikkat çekici bir yükseklik göze çarpmaktadır. “Emek Piyasalarının Etkinliği” ve “Yüksek Öğretim ve İşbaşında Eğitim”de ise Türkiye, içinde bulunduğu grup ülke ortalamasına göre bir hayli geridedir. Buna rağmen, sıralama 59. sıradan 43. sıraya çıkmayı başarmış olan Türkiye; bu yıl BRIC ülkeleri olarak ifade edilen Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin yanısıra; Meksika, Polonya ve Endonezya ile karşılaştırılmıştır.

5. **BRIC ülkeleri olarak ifade edilen Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin**, genel olarak yükseliş içindedirler. Bu ülkeler içinde en ciddi yükselişi geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Brezilya göstermiş ve 5 basamak birden yukarı çıkarak 48. olmuştur.

6. **Meksika**, 2009-2010 döneminde Türkiye ile birlikte “Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu” içindeyken 2010-2011 döneminde bizimle birlikte “Verimlilik Grubu” arasına düşmüş ve yine bizimle birlikte 2011-2012 döneminde geçiş ülkeleri içine girmiş ve bu yıl da grubunu korumuştur. Bunun yanı sıra, geçen yılki yükselişini sürdürerek 58. sıradan 53. sıraya yükselmiştir.

7. **Polonya**, Türkiye ile aynı kategoride olan geçiş ülkelerinden biridir. Bu yıl da hem grubunu korumuş hem de sıralamadaki 41. olma konumunu korumuştur.

8. **Endonezya**, 2. grup içindeki ülkeler olsa da, gelecek 10 yıl içinde büyüme açısından ilk 10'a girmesi beklenen ülkelerden biri olarak görülmektedir.

Giriş

Rekabetçilik bir ülkenin üretkenliğini belirleyen kurumlar, politikalar ve faktörler kümesi olarak tanımlanabilir. Ülkesel rekabeti oluşturan bileşenlerdeki iyileşmenin o ülkeye yatırım çekmesi ve genel olarak verimlilikte, üretimde ve gelirlerde artışa yol açması, bunun da **ülke halkının refahını artırması** beklenir. Firma dışı etkenlerin de olumlu katkıları dolayısıyla, bazı ülkelerde ve bazı bölgelerde daha verimli çalışan firmalar yaratılır. Bu firmaları **çekebilen ve yaratabilen ülkeler** rekabetçiliği yüksek olan yerlerdir (EDAM, 2009).

Özellikle gelişmekte olan büyük ekonomilerin ve temel gelişmiş ekonomilerin büyüme hızlarının 2012-2013 döneminde yavaşlayacağı beklenmektedir. Geçmişte olduğu gibi, **büyüme eşit olmayan bir şekilde dağılmaya devam etmektedir**. Yeni atılım yapan ve gelişmekte olan ülkeler, gelişmiş ekonomilerden daha hızlı büyümekte ve giderek aradaki açığı kapatmaktadır. Son yıllarda, dünyadaki ekonomik gücün ve küresel rekabet gücünün; gelecek vaat eden ve gelişmekte olan ülkelere doğru kaydığı görülmektedir. Bu eğilim; son küresel krizden sonra daha belirgin hale gelmiştir. Küresel ekonomideki aşırı kırılma durumu 2012'de de devam etmektedir. Tüm dünyada, politika yapıcılar ülkelerinde **sosyal durumdan ve yüksek işsizlik oranlarından** endişe etmektedirler.

Avrupa Ekonomisi son birkaç yılda oldukça ciddi sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bazı Avrupa ülkelerinde mevcut olan yüksek kamu borçları ve beraberindeki düşük büyüme, yetersiz rekabet ve politik çalkantılar **Euro'nun varlığının sürdürülebilirliğinin bile sorgulanır hale gelmesine** neden olmuştur. Küresel ekonomik krizin neden olduğu önemli problemlerin büyük bir çoğunluğunu atlattığı olmalarına karşın, Yunanistan ve bazı diğer Avrupa ülkelerinde egemen olan borçluluğun sürekliliği, Euro'nun yaşayabilirliği konusunda endişe yaratmaktadır. Bu durum, son olarak bölgedeki birçok ülkede durgunluğa, artan enflasyona ve dünyanın diğer ülkelerinde yaratacağı etki konusunda endişelere yol açmaktadır.

Rekabet dinamikleri Avrupa Birliği'ni bölgelere ayırmış ve bazı Güney, Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri; AB ülkeleri içinde rekabet gücü en düşük ülkeler olarak kendilerini göstermiştir. Avrupa'daki krizin özellikle Güney Avrupa ülkeleri ve İrlanda'yı etkilediği gözlenmektedir. Yunanistan'da aşırı kamu harcamaları, İrlanda ve İspanya'da emlak sektöründeki patlama ve İtalya ile Portekiz'in büyüme ve küresel dünyada rekabet etme konusundaki genel yetersizlikleri, bu ülkeleri **II. Dünya savaşı'ndan bu yana ilk kez bir iflasın eşiğine getirmiştir**. Bunun sonucunda, İtalya dışında bu durumdaki tüm ülkeler, uluslararası finansal pazarlarda yeterli finansman olanağı bulamadıklarından, tüm ya da kısmi kurtarma operasyonu talebinde bulunmaya zorlanmışlardır.

Özellikle Güney Avrupa'daki aşağı yönlü sarmaldan kurtulabilmek için; bankacılık sisteminin zayıflığının kabul edilip çözümlenmesi ve hanehalkı ve işletmelerin finansal likiditesinin sağlanması yolu ile finansal stabilitenin sağlanması, orta ve uzun dönemde kamu harcamalarının kısılması sağlayan yapısal reformlar ve mali disiplin ile makroekonomik stabilitenin yeniden kazanılması, emek piyasası reformlarının geliştirilip rekabetin teşvik edilmesi ve eğitim, teknoloji ve inovasyon gibi büyümeyi olumlu yönde etkileyecek alanlara daha fazla yatırım yapılması gereklidir. Oysa, Avusturya, Finlandiya ve Almanya gibi euro bölgesinin diğer ülkeleri ile euro bölgesinde olmayan İsveç, İsviçre ve Birleşik Krallık giderek düşen ve hatta bazen negatif değerleri gören reel faiz oranlarından yararlanmışlardır. Sonuç olarak, tüm olumsuz gelişmelere karşın **Küresel Rekabet Endeksi'nin (KRE) 2012-2013** değerlendirmelerine bakıldığında, rekabetçilik açısından en iyi 10 ülkenin altısının Kuzey ve Batı Avrupa Ülkeleri olduğu görülmektedir (Sala-i-Martin vd., 2012).

Uluslararası Para Fonu (IMF)'nin bulgularına göre Euro bölgesi 2012'de % 0.3 küçülme yaşayacaktır. Yunanistan'ın özel sektör borcunun yeniden yapılandırılması, İspanya'nın bankacılık sistemine Avrupa

İstikrar Fonu aracılığı ile 100 milyar Euro taahhüt edilmesi gibi bazı olumlu gelişmelere karşın, özellikle Euro Bölgesi odaklı sorunlar global büyüme açısından önemli bir risk oluşturmaktadır (Üçer, 2012).

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün (OECD) Ekonomik Görünüm Raporu'nun küresel ekonomiye ilişkin tahminleri Euro Bölgesinde tehlikenin devam ettiğini ortaya koymuştur. Raporunda, küresel ekonominin % 3,4, Amerika Birleşik Devletleri ekonomisinin % 2,4 büyüyeceği Euro Bölgesi'nde ise % 0,1 daralma yaşanacağı tahmin edilmiştir. Raporunda, Euro Bölgesinde süregelen borç krizinin küresel ekonomi açısından en önemli risk kaynağı olduğuna dikkat çekilmiştir. Ayrıca, Euro Bölgesi'nde şiddetli durgunluk ihtimaline karşı hükümetlerin ve Avrupa Merkez Bankası'nın acil tedbir alması istenmiştir (OECD, 2012) .

Dünya Ekonomik Forumu'nun yayınladığı Europe 2020 raporuna göre (Bilbao-Osorio vd., 2012) AB ülkelerinin, 2020 yılına kadar olan süreçte rekabet alanında önemli ilerlemeler sağlaması için temel olarak 7 alana yoğunlaşılması gerekmektedir. Bunlardan ilk dördü **“Zeki Avrupa”** kavramının gerektirdiği alanlar olup AB ülkelerinin bilgi ve inovasyona dayalı olarak gelişen ekonomiler olabilmesi için;

1. **iş yaratma ve girişimciliğin kolaylaştırılması**, bunun için gereksiz vergilerin ve bürokrasinin kaldırılması,
2. **bilgi paylaşımı** için bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının artırılması,
3. özellikle çoğu AB ülkesinde olduğu gibi, teknoloji eşliğine oldukça yakın olan AB ülkelerinde inovasyonun iyileştirilmesi ve bu amaçla kamu ve özel sektörde gerekli **AR-GE yatırımlarının yapılması**, üniversite ve endüstri arasında yoğun işbirliği sağlanması,
4. orta ve liseye kayıt olan öğrenci sayıları kadar verilen eğitimin kalitesinin iyileştirilmesi katmanlarını içermektedir. **“Katılımcı Avrupa”** başlığı altında toplanan 2 katmanda ise

özellikle birliğe üye olan tüm ülkelerin Avrupa'nın büyüme ve gelişimine katkı sağlama derecesi ile ilişkilidir. Bu ise

5. tüm insan kaynaklarının AB'nin gelişimine katkıda bulunabilmesi için her işçinin en fazla katkıda bulunabileceği işte çalışabilmesine yönelik **serbest dolaşım kapasitesi ile kadın ve erkeğin iş ortamına katılımında eşitliği** ve
6. Birliğin tüm üyelerinin kendi ülkelerindeki **ekonomik büyümeden yararlanma** derecesini gösteren sosyal katılım ile ifade edilmektedir.
7. **“Sürdürülebilir Avrupa”** başlığı ise çevresel sürdürülebilirliği ve bunun için gerekli olan yüksek kaliteli ve iyi yönetilmiş fiziksel çevrenin önemini ortaya koymaktadır.

Bu yedi katman açısından rekabet yapıları incelendiğinde dört farklı “Avrupa” olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunlar “

Kuzey Avrupa: İsveç, Finlandiya ve Danimarka

Batı Avrupa (ve Estonya): Hollanda, Avusturya, Almanya, İngiltere, Lüksemburg, Belçika, Fransa, Estonya ve İrlanda

Güney ve Doğu Avrupa: Slovenya, Portekiz; İspanya, Çek Cumhuriyeti, Kıbrıs, Malta, Letonya, Litvanya, İtalya, Slovak Cumhuriyeti, Polonya ve Macaristan

Güneydoğu Avrupa: Yunanistan, Romanya ve Bulgaristan

Tüm dört grup içindeki ülkeler benzer özellikler göstermektedir. Örneğin daha zeki ekonomi oluşturmayı başarmış ülkeler aynı zamanda daha katılımcı ve çevre açısından sürdürülebilir toplumlar oluşturmayı da gerçekleştirebilmiş ülkelerdir. Salt 10 Batı Avrupa Ekonomisi, 5 eşığının üzerinde değer alırken diğer Avrupa ülkeleri bu eşığın oldukça altında kalmışlardır. Burada tek istisna Estonya olup 4.79 ile 11. sıradadır. Bu durum, Avrupa'daki rekabet farklılıklarının arasında köprü oluşturma zorluklarını ortaya koymaktadır.

Bunlara paralel olarak inovasyona dayalı büyüme için yatırım yapılması kritik önem taşımaktadır. Türk firmaları, en yeni teknolojileri benimsemekte başarılı olmakla birlikte inovasyona dayalı yatırımlar yapmaya daha fazla odaklanmalı ve inovatif ürünler üretmelidir. Bu şekilde, zaten kuvvetli olan iş ortamından da yararlanarak, uzun dönemli üretkenliği iyileştirmeye büyük katkı sağlanabilir.

Avrupa dışında da büyüme güçlü bir görünüm göstermemektedir. Örneğin; Çin ekonomisini de barındıran "BRIC" (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin) ülkelerinde büyüme son dönemde 2011'e göre belirgin bir şekilde zayıflamaktadır. BRIC ülkeleri rekabet açısından tek düze bir yapıya sahip değildir. Bu grupta olan ülkeler içerisinde Çin görece olarak üstün performans gösteren tek ülke konumundadır. Buna karşın, Çin'deki gayrimenkul patlaması, dünya ticaretindeki düşüş ve atılım yapan ülkelerdeki dalgalı sermaye hareketleri, iyileşme sürecini geciktirip küresel ekonomide uzun dönemli bir etki yaratabilir.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da İsrail ve Körfez İşbirliği Konseyi'nin altı üyesi oldukça güçlü bir performans göstermekte iken bölgedeki diğer üyelerin durumu endişe vericidir. **Arap Dünyası'ndaki ekonomiler ülkesel rekabet açısından farklılıklar göstermekle birlikte hepsinin ortak sorunu, giderek artan nüfusları için sürdürülebilir ve kazançlı iş bulma olanakları yaratabilme gereksinimleridir.** Geçtiğimiz yıllarda birçok Arap ülkesi devlet kuruluşlarında iş olanakları yaratarak kısa dönemli çözüm oluşturmuşlar ise de uzun dönemde, hızlı nüfus artışı, kamu sektöründe yeterli iş imkanının yaratılmasına olanak vermemiştir. Sonuç olarak Orta Doğu'daki birçok ülkede işsizlik büyük ölçüde artmıştır. Mevcut durumda, bölgedeki işsizlik oranı %10,3 ile tüm bölgelerdeki en yüksek orandır. Bu durum özellikle kadın ve genç nüfusu daha da olumsuz etkilemektedir. Örneğin; IMF'e göre, Orta Doğu Kuzey Afrika petrol ithalatçılarının önümüzdeki on yıllık dönem içinde 18.5 milyon tam zamanlı iş olanağı yaratması gereklidir. Bölgedeki ülkeler, kendi iş yaratma hedeflerini gerçekleştirebilmek için geçmişteki büyüme değerlerinden çok daha üst düzeylerde büyüme gerçekleştirmek zorunda olacaklardır (Sala-i-Martin vd., 2012).

Sahra Altı Afrika ülkeleri ise son 15 yılda büyük aşama kat etmişlerdir. Son iki yıldaki %5'in üzerindeki büyüme hızları, onları küresel ortalamanın çok üzerinde bir şekilde, dünyanın en hızlı büyüyen bölgelerinden biri haline getirmiştir. Bölge, küresel krizin etkisi ile 2009'da %2,9'a düşen bölgesel Gayri Safi Milli Gelir düzeyinde hızlı bir şekilde iyileşme göstermiştir. OECD ülkeleri ile Sahra Altı Afrika ülkeleri arasındaki açık hızla kapanmaktadır (Sala-i-Martin vd., 2012).

ABD ekonomisi de karışık, ama genelde zayıf sinyaller vermeye devam etmektedir. Yıl sonunda vergi indiriminin sona ermesi ve kamu harcamalarında bazı kesintilerin başlayacak olmasından dolayı mali sorunlarla karşı karşıya kalacak olan ABD'de önümüzdeki yıl için de büyüme ile ilgili endişeler devam edecektir (Üçer, 2012).

IMF'in son Dünya Ekonomik Görünümü güncellemesinde (IMF, 2011) 2012 yılı için Nisan ayında yaptığı küresel büyüme tahminini 0.1 puan düşürerek %3,5'a çekmiştir.

Görüldüğü gibi global kriz birçok ülkenin makroekonomik ve finansal stabilitesini etkilemiş ve global ekonomik faaliyetlerde önemli bir gerilemeye neden olmuştur. Türkiye ise; krize karşı dayanıklı bir yapı arz etmekle birlikte, dış talepte azalma ve uluslararası sermaye akışındaki yavaşlama, Türkiye ekonomisinde negatif etki yaratmış ve 2009 yılında ekonomik daralmaya yol açmıştır. Ancak yaşanan pozitif gelişmeler sonucunda ekonomi 2009'un son çeyreğinde hızlı bir iyileşme sürecine girmiş ve %5,9'luk büyüme oranı ile dünyanın en hızlı iyileşme gösteren ekonomileri arasına girmiştir.

2009 yılında küresel finans sektöründe başlayan ve daha sonra derinleşerek reel sektöre de ulaşan krizden önceki ardışık 27 çeyreklik dönem boyunca Türkiye, güçlü bir ekonomik büyüme yaşamıştır. Bu durum Türkiye'yi, Avrupa'nın en hızlı büyüyen ülkeleri arasına getirmiştir. Türkiye ekonomisi, 2008 yılı üçüncü çeyrek sonrası dört çeyrek boyunca devam eden küçülme döneminden, 2009 dördüncü çeyrek itibarıyla çıkmış ve sonrasında güçlü ve kalıcı bir toparlanma süreci yakalamıştır.

Küresel finansal krizin Türkiye ekonomisi üzerinde GSYH büyümesi açısından yarattığı tahribat, Çin, Arjantin ve Hindistan gibi gelişmekte olan ülkelere göre daha fazla olmakla beraber, Türkiye ekonomisi toparlanma ve büyüme sürecini bu ekonomilerle aynı süre içerisinde yakalamayı başarmıştır. GSYH büyüme hızının kriz sonrası dönemde ikinci en yüksek değere ulaştığı, 2011 ilk çeyreğinde ise, Türkiye ekonomisi yıllık büyüme hızı itibarıyla, Çin ve Arjantin'den daha yüksek bir orana ulaşarak büyüme sıralamasında dünya birincisi olmuştur (TÜSİAD, 2011) .

2009 öncesi dönemde önemli ölçüde ihracat ile büyüyen Türkiye, 2009 krizi ile birlikte daralan ihracat pazarlarındaki toparlanmanın gerçekleşmemesi ve/veya çok zayıf kalması nedeniyle; 2010 yılında, bu sefer iç talebe dayalı olarak büyümeye tekrar başlamıştır. 2008 sonrasında, finansal kriz ve durgunluğunu takip eden dönemde Çin ve Hindistan başta olmak üzere Türkiye, Güney Afrika, Kolombiya ve benzeri bölgesel güçlerdeki yükseliş; aslında ABD, Avrupa ve Japonya'daki ekonomik zayıflamanın bir neticesi olarak düşünülmektedir (ISO, 2011).

Bu riskli ve kırılgan ortamda Türkiye'yi olumlu yönde etkileyen faktörlerin başında, Euro bölgesinin dağılma riskinin hala çok yüksek olarak algılanmaması, gerektiğinde ABD, Avrupa ve Çin merkez bankalarından ek önlemlerin devreye sokulacağı beklentisi, petrol fiyatlarında yumuşama ve Türkiye'nin yeniden dengelenme dinamiği sayılabilir (Üçer, 2012). Yeniden dengelenmeden kasıt, talebin kompozisyonu açısından iç talep ağırlıklı bir görünümünden dış talep ağırlıklı bir görünüme geçiştir.

Güçlü ekonomik büyüme, 2010'da da devam etmiş ve birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü çeyreklerde sırası ile %12, %10,3, %5,2 ve %9,2 seviyelerine ulaşarak 2010'da toplam %8.9 büyüme oranını gerçekleştirmiştir. 2009'da milli gelirden %10'ları aşan daralma ve buna eşlik eden %15'i aşan işsizlik, 2010 da %7-8'lik bir büyüme ve %10'lara inen bir işsizliğe yerini bırakmıştır. Aslında 2010 başarısı, büyüme başarısından çok hızlı bir toparlanma başarısıdır.

OECD, Türkiye'de kuvvetli iç talebi ve zayıflayan dış talebi kontrol altında tutmayı amaçlayan politika tedbirlerini takiben ekonomik aktivitenin 2011 yılının ikinci yarısında önemli derecede yavaşladığını dile getirirken, ekonomik büyümenin 2012 yılında güven ortamı ve uluslararası şartlar düzeldikçe kademeli olarak iyileşmesi beklentisine yer vermiştir. Türkiye'de büyümenin 2012 yılında % 3,3 seviyesinde olması ve büyümenin 2013 yılında tekrar hız kazanarak %4,6 seviyesine ulaşması beklentisi ifade edilmiştir. Enflasyon oranı olarak 2012 yılı için %9,2, 2013 yılı içinse %7.2'lik bir öngöründe bulunulmuştur. OECD raporunda, Türkiye'de işsizlik oranı bu yıl, % 9,5, gelecek yıl ise % 9,1 olarak tahmin edilmektedir. Ancak rapora göre iş piyasasında ve üretimde yapısal reformların hızlandırılmasının, enflasyon üzerindeki baskıları azaltacağı ifade edilmiştir. Bu reformlar arasında çalışma hayatı koşulları, emeklilik

düzenlemeleri, vergi, işsizlik, katma değeri yüksek olan alanlara yatırım, teşvik paketi gibi unsurlar yer almaktadır (OECD, 2012).

OECD Raporunda, cari açığın, 2011 yılında gayri safi milli hâsılanın yüzde 9,8 gibi tarihi bir rekor seviyeye ulaştığı fakat yükselen petrol fiyatlarına rağmen yılın ikinci yarısında azalmaya başladığı belirtilmiştir. OECD'nin 2012 İlk Çeyrek Ekonomik Görünüm raporunda, Türkiye'nin cari açığının GSYH'ye oranının 2012 yılında yüzde 8,9 seviyesinde, 2013 yılında ise 8,4 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmüş, diğer bir deyişle cari açıkla büyümeye devam edileceğinin altı çizilmiştir. Dış Ticarete, alınan önlemlerle ihracatın kısmen artırılması ve ithalatın yavaşlaması sağlanmış ancak, söz konusu durumun sürdürülebilir olmasının Türkiye'nin dış rekabetteki pozisyonun güçlendirmesine bağlı olduğu belirtilmiştir. Söz konusu pozisyonun güçlendirilmesinin etkilerinin görüleceği bir diğer alan olarak da düşük nitelikli işgücünün istihdam olanaklarının artırılması ve bunun yoksulluğu azaltıcı ve sosyal dayanışmayı artırıcı etkisi gösterilmiştir.

Rapora göre; Türkiye açısından en büyük sorunlardan biri yabancı kaynak ihtiyacının yakın gelecekte de yüksek seviyede seyredecek olmasıdır. 2012 için ihtiyaç 150 milyar dolar (%8,9'luk cari açığın finansmanı ile GSMH'nin %9,3'üne tekabül eden borç amortismanı) olarak açıklanmıştır. Söz konusu borçlanma, kriz öncesi uzun vadelere yayılabilirken kriz sonrası daha kısa vadelerle sağlanabilecektir. Ülkeye kısa vadeli kaynak girişinde şimdilik bir sorun görünmediği vurgulanmakla birlikte ekonominin, yatırımcı davranışlarına ve sermaye piyasasındaki dalgalanmaya karşı oldukça kırılgan olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, günümüzde hemen hemen tüm ülkelerin başta gelen ekonomik hedefi, dışa açılma ve dolayısıyla birer "küresel oyuncu" haline gelmektir. Küresel oyuncu olmanın başta gelen koşulunun da her düzeyde rekabet gücünü artırmaktan geçtiği, genel kabul görmektedir. Bu bağlamda; ülkelerin uluslararası rekabet düzeyinin anlaşılır ve ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesi, politika yapıcıların ve devlet kurumlarının üst düzey yöneticilerinin karar verme süreçlerinde ve politikaların belirlenmesi sırasında diğer ülkelerle kıyaslama olanağı sağlamak, ülkenin performans düzeyinin zaman içerisindeki gelişimini izlemek ve salt şirketlerin değil ülkelerin de dünya pazarında nasıl rekabet ettiklerini analiz etmek konularında yol gösterici bir rol oynayacaktır.

Gerek teori, gerekse de gözleme dayalı kanıtlar, rekabetçilik için çok sayıda kritik bileşen olduğunu ortaya koymaktadır. Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından geliştirilen Küresel Rekabetçilik Endeksi-KRE (Global Competitiveness Index) çok sayıda parametreyi dikkate alarak ülkeler arasında bir sıralama yapmayı önermektedir.

Bu raporun amacı; Türkiye'nin rekabet gücü yüksek bir ekonomi olması yolunda Dünya Ekonomik Forumu tarafından yapılan değerlendirmeleri gündeme taşımak, ayrıca mevcut durumda Türkiye'nin rekabet gücünü farklı boyutları ile mercek altına alabilmek, rekabet gücünü iyileştirmiş ülkelerle karşılaştırma yapmak ve Türkiye'nin bu yolda hızla ilerlemesi için hangi alanlarda iyileştirmeye ihtiyaç olduğunu ortaya çıkarmaktır.

1. Bölüm

Rekabetçiliğin Tanımı ve Dünya Ekonomik Forumu Tarafından Geliştirilen Küresel Rekabetçilik Endeksi

Son dönemde yaşanan ekonomik gelişmeler ekonomik büyümenin eşit bir biçimde dağılmadığına ilişkin izlenimi güçlendirmiştir. Diğer taraftan gelişmekte olan ülkeler ve özellikle Asya ülkeleri, görece güçlü bir büyüme performansı sergilemiştir. ABD, Japonya ve Avrupa düşük ve azalan ölçülerde büyüme sergilerken, istikrarlı özellikler barındıran yüksek işsizlikle de mücadele etmek durumunda kalmışlardır. Bu bağlamda; dünyadaki tüm bölgelerde ekonomi yönetimi alanındaki politika belirleyicilerin, zorlukları göğüslemekle karşı karşıya olduğu açıktır. Özellikle gelişmekte olan ülkeler iç talepten dolayı fayda sağlamakta, bununla birlikte yükselen emtia fiyatları kaynaklı enflasyonist baskıyı da hissetmektedir. Gelişmiş ekonomilere bakıldığında ise; Japonya'daki yıkıcı deprem ve Avrupa, ABD ve Japonya'nın kamu borçlarının sürdürülebilir olup olmadığı konuları yatırımcıların ve iş dünyasının güvenini etkilemekte, kısa dönemde ekonomik görünüm için bir belirsizlik perdesi oluşturmaktadır. Bu ülkelerde özellikle bankacılık sektörünün içinde bulunduğu kırılganlık bu belirsizlikte önemli bir etmendir.

Dünya Ekonomik Forumu - WEF, gerek gelişmiş, gerekse de gelişmekte olan ülkelerin ekonomik görünümünü ve bu görünümün beraberinde yarattığı siyasi baskıların, uzun dönemli rekabet gücü kazanımının temellerine zarar vermemesi gerektiğini savunmaktadır. WEF; bazı Euro Bölgesi ülkelerinde yaşanan güçlüklerin nedeni olarak, bu ülkelerin rekabet gücü konusunda sergiledikleri mütevazı ölçekteki performansı göstermekte, bu durumun ise uzun dönemli üretkenlik artışını sınırlandırdığını savunmaktadır.

Ülkelerin mali piyasalarını istikrarlı hale getirerek borç yüklerini azaltma yönündeki yol haritalarının rekabet güçlerini artırıcı yönde reformlarla desteklenmesi gerekir. Gelişmekte olan ülkelerin rekabet güçlerini artırabilmeleri için ise yapısal reformlar ve yüksek oranlı büyüme performansları uygun bir ortam sağlamakta, böylece ekonomik büyümenin sürdürülebilirliği de desteklenmektedir. Rekabet gücü yüksek düzeyde bulunan ekonomilerin verimlilik artışlarını garantileyecek unsurlara sahip oldukları, bu unsurlarla birlikte yüksek düzeyde gelir de sağlayabildikleri bilinmektedir.

Rekabet gücünün hem statik, hem de dinamik bileşenleri mevcuttur: Bir ülkenin verimlilik düzeyi, "yüksek gelir düzeylerini sürdürebilme yeteneğini" ortaya koymakta; ayrıca yatırımların geri dönüş oranlarında (returns to investment) ana belirleyici olmakta, "yatırımların geri dönüşü" de bir ekonominin büyüme potansiyelinin anahtar faktörlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

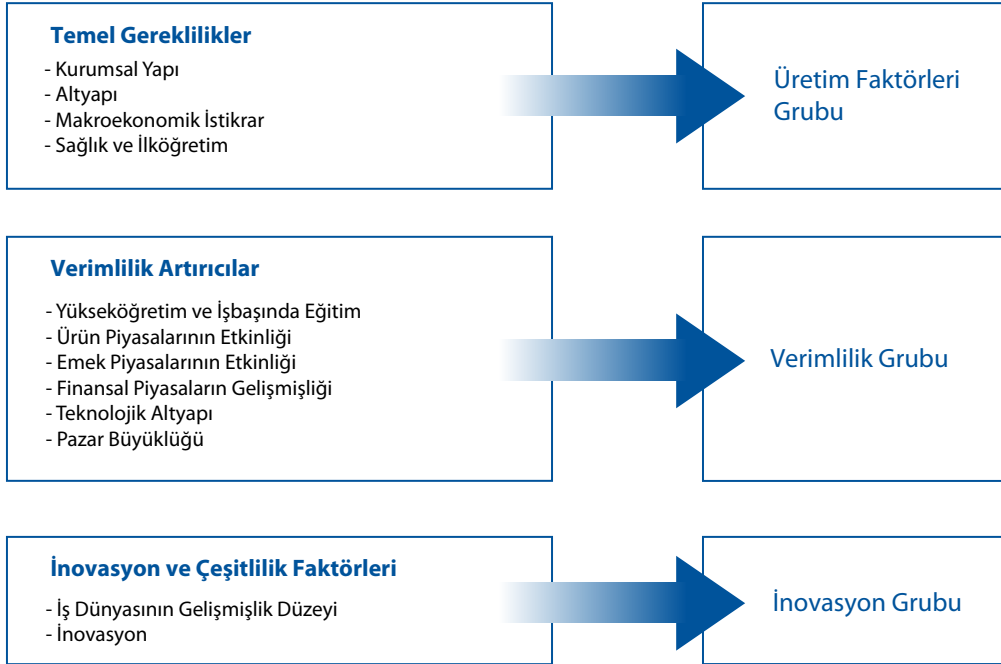
Rekabetçiliğin çok sayıda ve karmaşık bir yapıda belirleyicileri olduğu bilinmektedir. Yüzlerce yıl boyunca ekonomistler ulusların refah düzeyini belirleyen etmenler üzerinde durmuştur. Adam Smith uzmanlaşma ve işbölümü üzerine odaklanmış; neoklasik ekonomistler fiziksel sermayeyi ve altyapıyı vurgulamış; son olarak da diğer mekanizmalara odaklanma artmış, bu mekanizmalar daha çok eğitim, teknolojik ilerleme (bir ülkenin teknolojiyi kendi içinde geliştirmesi veya dışarıdan alması), makroekonomik istikrar, iyi yönetim, kanunların uygulanabilmesi, şeffaf ve iyi işleyen kurumların varlığı; işletmelerin uzmanlaşmaları, talep, piyasa büyüklüğü ve diğerleri üzerine odaklanılmıştır.

Refah düzeyi bir ekonominin verimlilik düzeyi ile belirlenir. Verimlilik düzeyi ise bir ülkenin insan kaynağı, sermaye ve doğal kaynaklarıyla kişi başına ürettiği ürün ve hizmetlerin değeri ile ölçülür. Verimlilik, bir ülkenin fiyat düzeyi ile ölçülen ürün ve hizmetlerinin değerine olduğu kadar; bu ürün ve hizmetlerin üretim sürecinin etkinliğine de bağlıdır. Verimlilik yüksek ücret seviyelerini, güçlü bir para birimini ve sermaye yatırıma çekici düzeylerde getiriye destekler. Tüm bunların sonucu ise daha yüksek düzeyde yaşam standardı anlamını taşır. Bu nedenle rekabetçilik verimlilikle ölçülür.

Ülkeler arasında verimliliği (son olarak da refah düzeyini) etkileyen unsurların neler olduğunun belirlenmesi uzun yıllardır ekonomik araştırma disiplininin uğraş konularından biridir. Teorik modeller öncelikle ekonomik büyüme sürecinde sermaye birikimini irdelemiştir. Son yıllarda ise artan bir biçimde daha çok "bilgi" alanına odaklanma söz konusudur. Çok sayıda göstergesi barındıran veri grupları ile yapılan gözleme dayalı araştırmalar, verimliliği etkileyen unsurların etki düzeylerini test edebilme şansı tanımıştır. Bu etmenlerin sınıflandırılması durumunda önemli olanlar arasında; kurumsal yapının rolü (institutions), ticarete ve yatırıma açıklığı, coğrafi konumu ve iş ortamının kalitesini, verimliliği ortaya koyan unsurlar bulunmaktadır. Ancak etmenler ve bu etmenlerin rolleri üzerinde genel bir mutabakat sağlanmış olsa da, tartışmalar halen devam etmektedir. Araştırma sonuçları, dikkate alınan ülkelerin kendi özel durumlarına göre değişkenliğin olabileceğini ortaya koymaktadır.

Gerek teori, gerekse de gözleme dayalı kanıtlar, rekabetçilik için çok sayıda kritik bileşen olduğunu ortaya koymaktadır. Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından geliştirilen yeni Küresel Rekabetçilik Endeksi-KRE (Global Competitiveness Index) çok sayıda parametreyi dikkate alarak ülkeler arasında bir sıralama yapmayı önermektedir. Buradaki asıl gaye, ülkelerin verimlilik düzeyini belirleyen etmenleri ortaya koyup, o ülkenin güçlü ve zayıf yanlarını ortaya koymak ve politika yapıcılara yol gösterebilmektir. Dünya Ekonomik Forumu ülkelerin kalkınmışlık düzeylerini üç kategoriye ayırmaktadır. Bu kategoriler ve rekabet gücüne dair bileşenlerle arasındaki ilişki Şekil 1'dedir.

Şekil 1 Dünya Ekonomik Forumu Modeli, WEF Küresel Rekabetçilik Raporu, 2011–2012

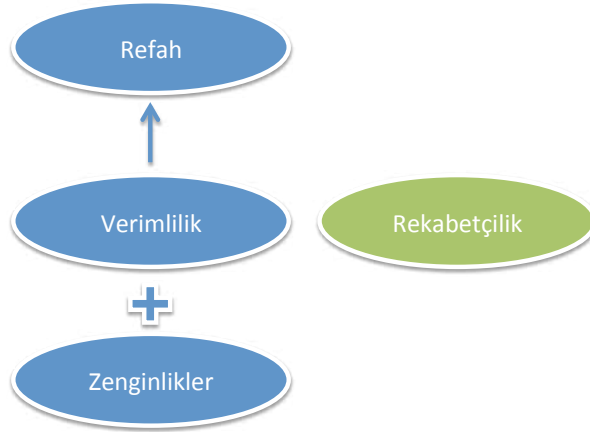
1.1. Küresel Rekabetçilik Endeksinin Bileşenleri

Dünya Ekonomik Forumu tarafından 2005 yılında yenilenen endeksin hazırlanma nedeni verimliliğin nedenlerini daha etkin bir biçimde ortaya koymaktır. Endeksin çerçevesini üç adet yapıtaşı oluşturmaktadır. Bunlar; zenginlikler (endowment), makroekonomik rekabetçilik ve mikroekonomik rekabetçiliktir.

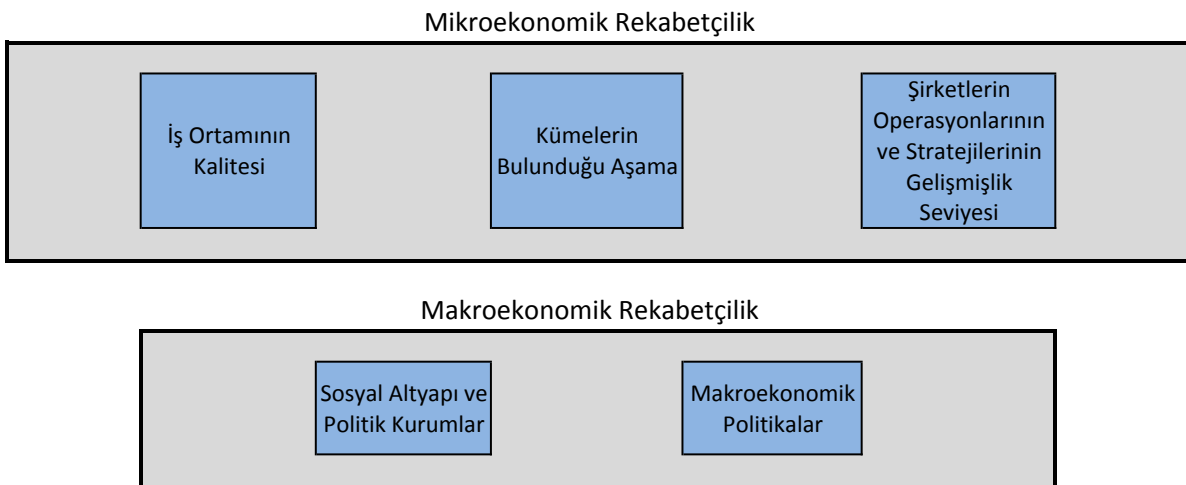
Zenginlikler refah düzeyini doğrudan etkilemekte, bu zenginlikler arasında da doğal kaynaklar, coğrafi konum veya büyük bir iç pazar gibi bir ülke için var olan avantajlar sayılmaktadır. **Şekil 2’de** rekabetçilik konusunda WEF’in yaklaşımına dair grafik gösterim bulunmaktadır. WEF’e göre bir ülkenin sahip olduğu zenginlikler (endowment)’ın verimlilik ile birleşmesi refahı getirmektedir.

Rekabet gücündeki artışa dair çalışmaların da hedefi refah düzeyinde artış sağlamaktır. **Şekil 3’de** ise makro ekonomik rekabetçilik ve mikro ekonomik rekabetçilik olarak anılan kavramların bileşenleri hakkında fikir vermek üzere çizilmiştir.

Şekil 2: Rekabetçiliğin Tanımlanması, WEF Küresel Rekabetçilik Raporu, 2008–2009

Şekil 3: Verimliliğin Temelleri, WEF Küresel Rekabetçilik Raporu, 2008–2009

1.2. Küresel Rekabetçilik Endeksi – KRE (GCI)

Dünya Ekonomik Forumu; rekabetçilik sıralamasını Küresel Rekabetçilik Endeksine (KRE) dayandırır. Endeks son derece kapsamlı, ulusal rekabetçilik konusunda mikroekonomik ve makroekonomik durumu analiz eden bir yapıya sahiptir. KRE, rekabet gücünü etkileyen çok sayıda bileşenin ağırlıklı ortalamasıdır. Her bir bileşen rekabetçilik olarak anılan karmaşık kavramın bir boyutunu yansıtır. Söz konusu tüm bileşenler rekabetçiliğin dayandığı 12 adet bileşenin (pillar) neler olduğunu ve bu bağlamda özelliklerini tanımlar.

Araştırma, KRE'nin 12 bileşenini çerçeveleyen toplam 13 bölümden oluşmuştur. Anket çalışması içinde bulunan sorular 1 ile 7 arasında bir puan verilecek biçimde yapılanmıştır. Bu anketlerde "1" en kötü notu, "7" ise en iyi notu temsil eder. Anket çalışması farklı ülkelerden 150'nin üzerinde ortak kurum aracılığıyla gerçekleştirilir. Türkiye'de, Dünya Ekonomik Forumu Küresel Rekabetçilik Ağı'nın (WEF Global Competitiveness Network) ortak kuruluşu TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu(REF)'dir. Aşağıdaki bölüm 12 adet bileşen hakkında bilgi vermektedir.

Veri Kaynakları

Dünya Ekonomik Forumu araştırmayı yaparken iki tür veriden yararlanır. İlk grup veriler uluslararası rakamsal göstergeleri, ikinci grup veriler ise; Yönetici Görüşü Anketi adı verilen bir anketten elde edilir. Küresel Rekabet Endeksi (KRE) çeşitli istatistik kaynaklardan sağladığı verilerle rekabet gücü analizini sağlamaktadır. Kamu borcu, bütçe açığı, yaşam beklentisi gibi veriler UNESCO, IMF, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) gibi uluslararası kuruluşlardan alınmaktadır. KRE'nin rekabet gücü sıralamasında kullandığı bir diğer kaynak ise Dünya Ekonomik Forumu'nun yıllık olarak hazırladığı "Yönetici Görüş Anketi"dir. Bu ankette daha çok niteliksel veriler kullanılır.

1.3. Küresel Rekabetçilik Endeksinin Ana Bileşenleri

1. Bileşen: Kurumsal yapı

Kurumsal yapı, bireylerin, firmaların ve kamunun bir ekonomi içinde gelir ve refah oluşturmak üzere ilişkide olduğu hukuksal ve yönetsel çerçevedir. İyi yapılanmış bir kurumsal ortam, içinde bulunduğumuz kriz döneminde daha çok ön plana çıkmış, devletin düzenleyici rolünü anımsatmıştır. Kurumsal yapının niteliği, yatırım kararlarını ve üretimin örgütlenmesini etkiler. Örneğin gayrimenkul sahipliği, hisse senetleri veya fikri mülkiyet hakları konusunda, mülkiyet hakkı taşıyanların haklarını koruyan bir sistem olmazsa gelişme de gerçekleşmez. Bir ekonomide özel sektörün dürüst olduğu, yöneticilerin kamu yönetimiyle, diğer şirketlerle ve kamuoyu ile güçlü ahlaki uygulamalar bütünü içinde olmaları, ekonominin olumlu yönde hareket edebilmesi için önemlidir. Aşırı bürokrasi, hukuki düzenlemelerdeki aşırılıklar, yolsuzluk, kamu sözleşmelerinde dürüst olmayan bir ortam, şeffaf olmayan işleyiş ve güvensizlik ekonomide maliyet yaratan unsurlardır.

Ekonomik yazının ağırlıklı olarak kamu kurumlarına odaklanmış olmasına rağmen, refah düzeyinin artırılmasında özel sektör kuruluşlarının da önemli bir bileşen olduğu görülmektedir. Yaşanan mali krizle birlikte göz önüne serilen çok sayıdaki kurumsal skandal sonucunda; muhasebe ve raporlama standartlarının geliştirilerek usulsuzluğun ve kötü yönetim biçiminin onlenmesi, iyi yönetişimin garanti altına alınması, son olarak da yatırımcının ve tüketicinin güveninin sağlanmasının altı çizilmistir. Özel sektörün şeffaflığı, iş dünyası için vazgeçilmez bir öğedir. Şeffaf bir ortam yaratabilmek için ise standartların kullanılması ve standartlarla birlikte doğru zamanda bilgiye ulaşabilmek adına, denetim ve muhasebe uygulamalarının getirilmesi gerekmektedir.

2. Bileşen: Altyapı

Gelişmiş bir altyapının varlığı, bölgeler arasındaki mesafenin yaratacağı olumsuz etkileri düşük düzeye indirir. Karayollarının kalitesi, demiryolları, limanlar ve hava ulaşımı, girişimcilerin mallarının güvenli ve zamanında değişimini mümkün kılar; ayrıca işgücünün hareketliliğini sağlar. Enerji ve elektriğin maliyeti ve sürekliliği; genel ekonomik verimliliği artıran kapsamlı bir telekomünikasyon ağı ise bilginin hızlı ve kolay akışını olası kılarak ekonomik aktörlerin karar mekanizmalarını etkinleştirir. Yaşadığımız kriz döneminde altyapı konusunda planlanan yatırımların olumlu etkileri olacaktır. ABD ve Çin gibi bazı ülkeler bu konuda ulusal destek paketleri gündeme getirmiştir.

3. Bileşen: Makroekonomik İstikrar

Her ne kadar makroekonomik istikrarın tek başına var olması verimlilik artışını sağlamasa da, genel kabul edilen gerçek istikrarsızlığın ekonomiye zarar verdiğidir. Bu bileşen makroekonomik çevre koşullarının istikrarını değerlendirir. Bu nedenle hükümetin kamu hesaplarını nasıl yönettiğini dikkate almaz. Kamu hesaplarının nasıl yönetildiğine ilişkin niceliksel durum kurumsal bileşen kaleminde inceleme altına alınmaktadır.

Kamu Borcu ile Rekabet Gücü Arasındaki İlişki

G7 ülkeleri için GSYİH'nin yüzdesi olarak ortalama kamu borcu oranı, 2010 yılında %100 eşiğinin üzerine çıkmıştır. Bazı gelişmiş ekonomiler, 60 yıldır ilk kez iflas tehdidi ile karşılaşmışlardır. Kısa vade için bakıldığında yaşanan bu iflas tehdidinin dünyayı bir durgunluğa-resesyona sürüklemeye olası söz konusudur. Bilinen zincir reaksiyon şu şekilde çalışmaktadır: yüksek kamu borçlarının varlığı, daha yüksek oranda faiz oranlarını; faiz oranlarındaki yükseliş ise işletmelerin kullandıkları kredi faizlerinin artışını getirecek, bu durum ise büyüme için ihtiyaç duyulan özel sektör yatırımlarını dizginleyecektir. Kamu borç yükünde yaşanan artış, hükümetlerin vergi oranlarını yükseltmek için baskı altında kalmalarına sebep olacaktır.

Bu durumun da işletmelerin faaliyetleri üzerinde sınırlandırıcı bir etki doğuracağı açıktır. Göreli kısa dönemde izlenmesi olası bu etkilerin yanında, uzun vadede yüksek kamu borcunun rekabet gücü üzerinde de etkileri olabilir. Genel olarak, kamu borcunun rekabet gücü üzerindeki etkisi kamu kaynaklarının nasıl harcandığı ile ilgilidir.

Gerçekleşmiş olan kamu borcunun üretkenliği artıracak olan yatırım alanlarına harcanmış olması halinde, rekabet gücü üzerinde de -okullarda iyileştirme yatırımları, araştırmanın desteklenmesi gibi olumlu yönde etkisi olacaktır. Ancak borç, mevcut tüketimi finanse etmek amacıyla harcanırsa, uzun erimde ekonomi üzerinde yük yaratabilir. Kamu harcamalarındaki kesintilerin özellikle büyümeyi destekleyici alanların etkilemesi durumunda rekabet gücü üzerinde olumsuz yönde etkileri olabilir. Sağlık, eğitim, Ar-Ge gibi alanlarda kamu harcamalarında yapılan kesintilerin orta ve uzun erimde rekabet gücü üzerinde aşındırıcı etki yaratacağına dair kuşku yoktur. Gelişmiş ekonomilerde, özellikle Ar-Ge ve eğitimin rekabet gücü üzerinde en fazla etkiyi oluşturan alanlar olduğu bilinmektedir.

Bugün yaşanan borç krizinin hangi tip kamu harcamaları üzerinde etki yaratacağına dair yorum için erken olsa da, Avrupa ülkelerinde yakın tarihli bir araştırmanın sonuçlarına göre; önümüzdeki dönemde 18 AB üyesi ülkeden 4 tanesinin Ar-Ge yatırımlarında bir düşüşe gideceği, 9 ülkenin ise bu kalem için kamu yatırımlarında artış planladığı ortaya çıkmaktadır.

Dünya Ekonomik Forumu, eğitim ve inovasyon yatırımları gibi, gelecek dönemlerde rekabet gücünü pozitif yönde etkileyecek alanlarda öngörülen düşüşün olası etkilerinin, politika belirleyen unsurlar tarafından iyi ölçülmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu nedenle politika belirleyen kurumların rekabet gücünü artıran tedbirler alarak ülkelerinin büyüme potansiyelini geliştirmelerini ve böylece kamu bütçesinde de iyileştirmeler yapabilecekleri savunulmaktadır (WEF, 2011).

4. Bileşen: Sağlık ve İlköğretim

Sağlıklı bir işgücü, bir ülkenin rekabetçiliğinde ve üretkenliğinde önemli bir girdidir. Sağlık sorunları iş dünyasına maliyetler yükleyebilmektedir. Diğer yandan temel eğitim, çalışanların verimini artırmaktadır. Özellikle bu iki alana yapılacak kaynak aktarımı üzerinde yapılan kısıtlamaların önüne geçmek gerekir. Yaşanan kriz döneminde kamu yönetimlerinin bu alanlarda bütçe kısıtlamalarına gittiği izlenmektedir.

5. Bileşen: Yüksek Öğretim ve Hizmet İçi Eğitim

Bu bileşen lise ve yüksek öğretim kurumlarına başvuru düzeylerini dikkate alır. Aynı zamanda iş dünyasının talebine karşılık ne denli iyi eğitilmiş bir işgücü olduğuna dair ölçümlemeyi yapar.

6. Bileşen: Ürün Piyasalarının Etkinliği

Etkin çalışan ürün piyasalarına sahip olan ülkeler, arz ve talep koşullarına uygun bir biçimde doğru ürün ve hizmet portföyünü oluşturma şansına sahiptir. Ürünlerin değişiminin yapılabildiği en sağlıklı ortamların kamu müdahalelerinin en düşük düzeyde gerçekleştiği ortamlar olduğu kabul edilmektedir. Örneğin rekabetçilik, getirilen vergi yükleri veya doğrudan yabancı yatırımlardaki ayrımcılıktan olumsuz etkilenir. İçinde bulunduğumuz dönemde yaşanan ekonomik yavaşlama, kamu yönetiminin yerli firmaları koruyarak müdahil olmaları yönünde baskı oluşturmuştur.

Kriz ortamı tüm dünyadaki ekonomilerin birbirlerinden ne denli büyük ölçüde etkilenebildiklerini ortaya koymakla birlikte büyüme ile bir piyasanın açıklığı arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Korumacı önlemlerin toplam ekonomik aktiviteyi küçültmeleri nedeniyle verimli olmadığı görülmüştür.

7. Bileşen: Emek Piyasalarının Etkinliği

Emek piyasalarının etkinliği ve esnekliği, işgücünün bir ekonomi içinde en doğru şekilde konumlanmasını sağlamak açısından kritik öneme sahiptir. Ayrıca etkinlikteki artışın işgücüne sağlanan teşviklerle de doğrudan ilgisi olduğu görülmektedir. Bu nedenle emek piyasalarının işgücünün bir ekonomik aktiviteden bir diğerine kolaylıkla ve düşük maliyetle geçiş yapabilmelerini sağlayabilecek esnekliğe sahip olmaları beklenir.

Etkin işgücü piyasalarının, çalışanlara sunulan teşviklerle birlikte işgücünün sunduğu emek arasında olması gereken ilişkinin şeffaflığını sağlamaları gerekir.

8. Bileşen: Finansal Piyasaların Gelişmişliği

Yaşanan ekonomik kriz sağlıklı bir ürün sistemin varlığının önemini ortaya koydu. Koşullara uygun ve doğru çalışan bir yöntemle riskin analiz edilmesi kritik bir unsur halindedir. Yatırımlar üretkenlik için önemlidir. Bu nedenle ekonomik sistem, gelişmiş ürün sistemlerine ihtiyaç duyar. Finansal sistemin iyi işleyebilmesi ise güvenilir ve şeffaf bir bankacılık sistemine, mali sistemin tümü uygun düzenlemelere, mevzuata; bu düzenleme ve mevzuatın ise yatırımcıları ve ekonomi içindeki diğer oyuncuları korumaya ihtiyacı vardır.

9. Bileşen: Teknolojik Altyapı

Bu ölçüt, bir ekonominin tüm endüstrilerinin üretkenliğini artırabilmek adına teknolojiyi ne denli içselleştirdiğini dikkate alır. Özellikle bilişim teknolojileri genel amaçlı teknolojilere dönüşmüş durumdadır. Bu nedenle bilişim teknolojilerinin varlığı ve bu teknolojilere ulaşılabilirlik bir ülkenin

rekabet gücünde teknolojiye ne denli hazır olduğuna dair dikkate alınan önemli bir bileşendir. Bu bağlamda, bir teknolojinin ülkenin kendi sınırları içinde geliştirilmiş olmasının veya olmamasının, teknolojinin rekabet gücü üzerinde yaratacağı etkiyle ilgisi yoktur. Ana nokta, firmaların teknolojik olarak gelişmiş ürünlere ve kullanım imkânlarına erişebilmeleridir.

10. Bileşen: Pazar Büyüklüğü

Pazar büyüklüğü üretkenliği etkiler, çünkü firmalara toplu üretimin avantajlarından yararlanma imkanı sunar. Uluslararası pazarların varlığı ise (iç piyasalara bir tamamlayıcı unsur olarak) özellikle küçük ülkeler için önemli hale gelmiştir. Gözleme dayalı çalışma sonuçlarına göre ticarete açıklık, yani dış ticaret kapasitesi bir ülkenin büyümesi ile doğrudan bağlantılıdır.

Dünya Ekonomik Forumu, rekabet gücünün ölçümünde pazar büyüklüğünde hem iç pazar, hem de dış pazar büyüklüğünü dikkate almakta, ihracat yapabilen ülkelerin rekabetçilik bağlamında daha fazla kredilendirdiğini belirtmektedir. Kredi alan ülkelerin bir diğer kategorisi ise tek pazar oluşturmayı başarmış, AB üyeleri gibi ülkelerdir.

11. Bileşen: İş Dünyasının Gelişmişlik Düzeyi

İş dünyasının gelişmişliği (sofistikasyonu) üretkenliğini artırmakta, ülkenin rekabet gücünü olumlu yönde etkilemektedir. İş dünyasının gelişmişliği; ülkenin iş dünyasının genel yapısının ve bir firmanın özelinde operasyonlarının ve stratejilerinin niteliği ile ilgilenir. Belirgin bir sektöre ait olan firmaların ve bu firmaların tedarikçileri olan firmaların coğrafi olarak birbirine yakın bağlantılı gruplar oluşturabilmişse (kümeler) verimlilik artacak, inovasyon için daha fazla fırsat yaratılabilecek, yeni firmaların sisteme girişinin önündeki engeller azaltılabilecektir.

Bireysel olarak firmaların operasyonlarının ve stratejilerinin modern iş süreçlerine yol açacağı bilinmektedir. Bu operasyonlardan ve stratejilerden bazıları marka yaratma, pazarlama, değer zincirlerinin varoluşu ve gelişmiş ürünlerin piyasaya sunulması olarak sayılabilir.

12. Bileşen: İnovasyon

Uzun vadede refah düzeyindeki artış inovasyonla geliştirilebilmektedir. Daha az gelişmiş ekonomiler mevcut teknolojileri kullanarak/içselleştirerek veya daha farklı alanlarda iyileştirmeler yaparak üretkenliklerini artırabilirler. Gelişmiş ekonomilerin ise, -az gelişmiş ülkelerin uyguladıkları reçeteler üretkenliği artırmak için yetersiz olacağı için- daha farklı alanlarda çalışmaları gerekir.

Bu çalışmalardan bazıları rekabetçiliği sürdürebilmek için yeni ürün ve süreçlerin tasarımı ve hayata geçirilmesidir. İnovatif bir ortamın yaratılabilmesi için özellikle özel sektörün Ar-Ge'ye yatırım yapması, nitelikli bilimsel araştırmaları yapacak olan araştırma kurumlarının, bununla birlikte üniversiteler ve özel sektör arasında kapsamlı bir işbirliği platformunun var olması, son olarak da fikri mülkiyet haklarının korunduğu bir düzenin varlığına ihtiyaç duyulur.

İçinde bulunduğumuz ekonomik kriz döneminde gerek kamu, gerekse de özel sektör üzerinde var olan Ar-Ge bütçelerinin kısılması baskısına direnmek uzun vadeli ve sürdürülebilir büyüme için kritiktir.

1.4. 12 Bileşenin Birbirleri Arasındaki İlişki:

Her bir bileşen ayrı ayrı anlatılmış olsa da, bu unsurların birbirinden tamamen bağımsız değerlendirmeleri gerektiği iddiasını ortaya koymaz. Tüm bileşenlerin birbirleriyle yakın etkileşim halinde olduklarını, her bir unsurun bir diğeri üzerinde etkisi olduğunu anımsamak gerekir. Buna ilişkin olarak; 12. Bileşen olan inovasyonun gerçekleştirilebilmesi için 1. Bileşen olan kurumlara ve özellikle fikri mülkiyet haklarının korunduğu etkin bir kurumsal yapıya ihtiyacı olduğu ya da 5. Bileşende bahsedilen iyi eğitilmiş işgücü var olmadan inovasyonun gerçekleştirilemeyeceği olguları örnek olarak verilebilir.

1.5. Kalkınma Aşamaları ve Ağırlıklı Endeks

Yukarıda tanımlanan her bir bileşenin tüm ekonomiler üzerinde belirli bir ölçüde etkisi olsa da, ekonomilerin özelliklerine göre farklı farklı biçimlerde etkilediği de açıktır: örneğin Ruanda'nın rekabet gücünü artırmak için en iyi yöntem, Almanya için benimsenen en iyi yöntemden farklıdır. Böyle bir sonuca ulaşmanın ana nedeni Ruanda'nın ve Almanya'nın birbirinden farklı olan kalkınma aşamalarında olmalarından kaynaklanmaktadır. Ülkeler kalkınma patikasında yukarı doğru çıktıkça, ücret düzeylerinde artma eğilimi, bununla beraber de daha yüksek düzeye ulaşmış olan gelirleri sürdürülebilir kılmak için ise işgücü verimliliğinin artırılmasına gereksinim duyulur.

Kalkınma aşamaları ekonomik teorisine göre KRE'nin yaklaşımı şu şekildedir: birinci aşamada bulunan ülkeler ekonomik faktörlere göre rekabet ederler. Bu faktörler de nitelikli olmayan işgücü ve doğal kaynaklar olarak betimlenmektedir. Bu aşamada olan ülkelerde yerleşik olan işletmeler ise fiyat temelinde rekabet ederler ve ana ürün ve malların satışını gerçekleştirirken, işgücü verimliliği düşük, ücretler düzeyi düşüktür. Kalkınmışlığın bu aşamasında bulunan ülkelerde rekabet gücünü korumak iyi işleyen kamu ve özel sektör kurumlarına, iyi bir altyapıya, istikrarlı bir makroekonomik ortama ve son olarak en az temel eğitim almış düzeyde bulunan sağlıklı bir işgücüne gereksinim duyulur. Bu unsurlar Şekil 1'de bulunan Temel Gereklilikler'dir.

Bir ülke daha rekabetçi aşamaya ulaştıkça, kalkınmada ilerlemişlik düzeyindeki yükselme ile birlikte verimlilik düzeyi ve ücretler de artış gösterecektir. Kalkınmışlık aşamalarının bu düzeyine ulaşan ülkeler verimlilik odaklı ekonomiler olarak isimlendirilir. Bu aşamada daha etkin olan üretim süreçleri geliştirilir; ürün kalitesinde artış sağlanır. Artışın arkasındaki gerçek ise bu ülkelerin fiyatları artıramaması ancak ücret düzeylerinde artışların görülmesidir. Söz konusu aşamada bulunan ülkelerde rekabet gücü; daha yüksek düzeyde eğitim ve işbaşında eğitim; etkin işleyen mal-ürün piyasaları, etkin işleyen işgücü piyasaları, gelişmiş mali piyasalar, mevcut teknolojilerden yararlanabilecek düzeyde olan yetenekler, son olarak da geniş bir iç ve dış piyasa varlığına göre oluşur. Şekil 1'de bu unsurların kapsadığı ülkeler Verimlilik Artırıcılar olarak tanımlanmış, bu tip bir kademedeki bulunan ekonomiler Verimlilik Odaklı Ekonomiler sınıfında değerlendirilmiştir.

Son olarak, ülkelerin inovasyon tarafından yönlendirildiği aşamaya gelindiğinde, ücretler öyle bir düzeye ulaşacaktır ki; eğer işletmeler yeni ürünlerle rekabet edebilirlerse ulaşılan yüksek ücret düzeyleri korunabilecek buna bağlı olarak da yaşam standardının yüksekliği sürdürülebilir konuma gelecektir. Bu aşamaya ulaşmış olan ülkelerde yerleşik olan işletmeler en gelişmiş üretim süreçlerini ve inovasyon ile yeni ve farklı ürünlerle rekabet ederler. Şekil 1'de gösterildiği gibi bu ülkelere İnovasyon Odaklı Ekonomiler denilmektedir.

KRE'nin kalkınma aşamalarını dikkate alma yöntemini şu şekilde özetlemek mümkündür: belirli bir kalkınmışlık aşamasında bulunan bir ülkenin bulunduğu konuma göre bileşenlere ağırlıklar verilmektedir. Bu ağırlıklar da, bir önceki cümlede belirtildiği gibi; ülkenin kalkınmışlık durumuna bağlı olarak görece olarak belirlenmektedir. Yani, her ne kadar toplam 2 adet bileşen belirli bir düzeyde tüm ülkelerin rekabet gücü üzerinde etmen olsa da; her bir bileşenin görece önemi, ilgili ülkenin kalkınmışlık aşamasına göre değişkenlik ortaya koymaktadır. Bu yaklaşımı uygulayabilmek adına bileşenler üç alt-endeğe göre sınıflandırılır. Temel gereklilikler alt-endeği, üretim faktörleri odaklı ekonomiler için

bileşenleri bir grup altında toplar. Verimlilik artırıcılar alt-endeksi verimlilik odaklı aşamada bulunan ülkeler için kritik olan bileşenleri barındırır. Son olarak da inovasyon ve gelişmişlik faktörleri alt-endeksi inovasyon odaklı ekonomiler için kritik olan bileşenleri kapsar.

Her bir alt-endekse verilen ağırlıklar **Tablo 1**'de gösterilmektedir. Ağırlıkları elde edebilmek için, kişi başına düşen GSYİH'nin en yüksek düzeyde olası regresyonu geçmiş yıllardaki alt-endekslere karşı çalıştırılır. Her bir kalkınmışlık aşaması için farklı katsayıların kullanılması sağlanmış olur.

Tablo 1 Her Bir Kalkınmışlık Aşamasındaki Üç Ana Alt-endeksin Ağırlıkları

Kaynak: WEF Küresel Rekabetçilik Raporu, 2012–2013

Alt-endeksler	Üretim Faktörleri Odaklı Aşama (%)	Verimlilik Artırıcılara Odaklı Aşama (%)	İnovasyon Odaklı Aşama (%)
Ana gereksinimler	60	40	20
Verimlilik artırıcılar	35	50	50
İnovasyon ve gelişmişlik faktörleri	5	10	30

Ülkelerin hangi kalkınmışlık aşamasına yerleştirilmesi gereğine ilişkin olarak iki adet kıstas kullanılmaktadır. Kıstaslardan ilki kişi başına düşen GSYİH düzeyidir. Hemen hemen tüm ülkeler için ulaşılabilen bu ölçüt, tüm ülkeler için ücretler seviyesine ilişkin veri olmadığından dolayı ücret düzeylerinin yaklaşık değerini hesap etmek için kullanılır. Tablo 2'de GSYİH aralıkları aktarılmaktadır. İkinci kıstas ise faktör odaklı ülkeleri ortaya çıkarabilmek için kullanılır. Burada kullanılan ana ölçüt ise toplam ihracat içinde mineral ürünlerin payını dikkate alır. Toplam ihracat içinde mineral ürünlerin payı (5 yıllık ortalamalar kullanılır) eğer %70'in üzerindeyse bu ülkeler büyük ölçüde faktör odaklı ekonomiler grubunda sınıflandırılır. Üç grup içine girmeyen, ancak bir sonraki aşamaya doğru ilerleyen ülkeler Geçiş Ülkeleri olarak anılır. Bu tip ülkeler için ülkeler kalkındıkça ağırlıklar da bir miktar değişmektedir.

Tablo 2: Kalkınmışlık Aşamalarının Belirlenmesi için Gelir Aralıkları

Kaynak: WEF Küresel Rekabetçilik Raporu, 2012–2013

Kalkınmışlık Aşaması	Grup	Kişi Başına Düşen GSYİH (ABD doları)
Üretim Faktörleri Odaklı Ülkeler	1. Aşama: Faktör Odaklı	2.000'den küçük
Faktörden, Verimlilik Odağına Geçiş Ülkeleri	1. Aşamadan 2. Aşamaya Geçiş	2.000 – 3.000
Verimlilik Odaklı Ülkeler	2. Aşama: Verimlilik Artırıcılar	3.000 – 9.000
Verimlilikten, İnovasyon Odağına Geçiş Ülkeleri	2. Aşamadan 3. Aşamaya Geçiş	9.000 – 17.000
İnovasyon Odaklı Ülkeler	3. Aşama: İnovasyon Odaklı	17.000'den büyük

1.6. Küresel Rekabetçilik Endeksi ve Ülke Sıralamaları

Bir ülkenin toplam sıralamadaki yeri, o ülkenin rekabet düzeyi hakkında fikir verebilmekle birlikte, gerçekte önemli olan hangi konuların özellikle dikkate alınması gerektiğidir. Dünya Ekonomik Forumu, bir ülkenin rekabet düzeyini, o ülkenin verimlilik seviyesini belirleyen bir dizi faktör, politika ve kurum açısından ele almaktadır. Bu nedenle, küresel rekabet sıralaması yapılırken, bir ülkenin verimlilik ve dolayısı ile rekabet düzeyini belirleyici olarak 111 farklı faktör göz önüne alınmaktadır.

Küresel Rekabet Endeksi, her biri bir ülkenin verimlilik ve rekabeti açısından kritik veriler içeren üç alt endeksin tartılı ortalamasından oluşmaktadır. Tartılar ise, ülkenin içinde bulunduğu gelişme aşamasına göre farklılık arz etmektedir. Bu bağlamda ülkeler; 1. grup ülkeleri (Üretim Faktörleri Odaklı) (GSMH'sı 2.000 USD'nin altında olan ülkeler), "1. Gruptan 2. Gruba Geçiş Ülkeleri" (2.000-3.000 USD GSMH'sı olan ülkeler), "2. Grup Ülkeleri" (Verimlilik Odaklı) (3.000-9.000 USD GSMH'sı olan ülkeler), "2. Gruptan 3. Gruba Geçiş Ülkeleri" (GSMH 9.000-17.000) ve "3. Grup Ülkeleri" (İnovasyon odaklı) (GSMH'sı 17.000'in üzerinde olan ülkeler) şeklinde beş ana gruba ayrılır.

Birinci alt endeks, Temel Gereklilikler alt endeksidir ve ülkeleri "Kurumsal Yapı", "Altyapı", "Makroekonomik İstikrar", "Sağlık ve ilköğretim" katmanları açısından değerlendirmektedir. Söz konusu katmanlar, özellikle Üretim Faktörleri odaklı ekonomiler (1. Grup Ülkeleri) için en temel göstergeleri oluşturmaktadır. Buna karşın "Verimlilik Artırıcılar" olarak adlandırılan ikinci alt endeks, Verimlilik Odaklı Ekonomiler ("2. Grup Ülkeleri") açısından kritik olan katmanları dikkate almaktadır. Bunlar "Yüksek Öğretim ve İşbaşında Eğitim", "Ürün Piyasalarının Etkinliği", "Emek Piyasalarının Etkinliği", "Finansal Piyasaların Gelişmişliği", "Teknolojik Altyapı", ve "Pazar Büyüklüğü"dür. Son olarak, İnovasyon Faktörleri alt endeksi, özellikle inovasyon odaklı ekonomiler (3. Grup ülkeleri) için önem taşıyan "İş Dünyasının Gelişmişlik Düzeyi" ve "İnovasyon" bileşenlerini dikkate almaktadır.

2. Bölüm

Dünya Ekonomik Forumu 2011–2012 Küresel Rekabetçilik Raporu Çerçevesinde Türkiye Değerlendirmesi

Türkiye'nin performansı 4 farklı karşılaştırma ile küresel kapsamda değerlendirilmiştir.

1. Genel Değerlendirme:

Raporun ilk aşamasında Türkiye, Dünya Ekonomik Forumu Küresel Rekabetçilik Endeksi 2012-2013'de yer verilen 144 ekonomiye göre değerlendirilmiştir.

2. Türkiye'nin İçinde Bulunduğu Grup Ülkeleri ile Kıyaslanması:

Bu bölümde Türkiye'nin, içinde bulunduğu **"Verimlilikten, İnovasyon Odağına Geçiş Ülkeleri"**ne göre kıyaslaması yapılmıştır ve bileşenler temelinde değerlendirilmiştir.

3. Türkiye'nin Seçilmiş Ülkelerle Kıyaslanması

Gelecek 10 yılda atılım yapması beklenen Endonezya, Türkiye ile aynı grupta yer alan ve benzer gelişmeler gösteren Polonya ve Meksika ile de karşılaştırmalar yapıp Türkiye'nin rekabetçilik düzeyini artırabilmesi için hangi alanlarda iyileşme kaydetmesi gerektiği irdelenmiştir.

4. Türkiye'nin Ülke Grupları ile Karşılaştırılması

Bunun yanı sıra gerek genel olarak tüm AB ülkelerinin ortalamaları gerekse de AB12 ve AB15 ülkelerinin ortalamaları ile ve son olarak hızla gelişen ve 2050 yılına kadar mevcut en zengin ülkeleri geçmeleri beklenen BRIC (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin) ülkelerinin ortalamaları ile de karşılaştırmalar yapılmıştır.

2.1 Genel Değerlendirme

Türkiye, Dünya Ekonomik Forumu'nun **2005-2006 raporunda 71. sırada** iken **2007-2008 Küresel Rekabet Endeksi sıralamasında 53. sıraya** kadar yükselmiştir. Türkiye'nin toplamda 18 basamak yükselerek bu noktaya gelmesi önemli bir başarı olarak görülmektedir. Bu performansın elde edilmesinde 2001 yılında yaşanan ekonomik krizin ardından uygulamaya geçen Güçlü Ekonomiye Geçiş Programının ve getirdiği reformların etkili olduğu düşünülmektedir.

2007-2008 Küresel Rekabetçilik Raporu'nda Türkiye, AB'ye 2007 genişlemesi sırasında üye olan Bulgaristan ve Romanya'nın önüne geçmekle kalmamış aynı zamanda, daha önce AB'ye üye olmuş Yunanistan, Kıbrıs ve Malta'dan da daha önde yer almıştır. Benzer şekilde aynı dönemde Türkiye, BRIC

ülkeleri arasında yer alan Rusya ve Brezilya'nın da önünde yer almıştır. Dolayısı ile 2001 krizini takip eden politik reformların meyvelerini verdiği düşünülmüştür.

Buna karşın **2008–2009** raporunda söz konusu iyileşme yerini büyük bir düşüşe bırakmış ve Türkiye 10 sıra birden düşerek **63.** olabilmıştır.

2009–2010'da ise, performans açısından dengeli bir yapı arz edilerek iki sıra üste çıkmış ve **61.** sraya ulaşılmıştır.

2010-2011 yılına geldiğimizde incelenilen ülke sayısında bir yükseliş olduğu (daha önce 133 ülke incelenirken 2010'da bu sayı 139'a çıkmıştır) ve Türkiye'nin **61. sıradaki** yerini koruduğunu görüyoruz. Ancak Türkiye içinde bulunduğu "Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu" yerine "Verimlilik Grubu" içinde değerlendirilmiştir. Bunun nedeni ise OECD'nin (OECD, 2010) raporunda da belirttiği üzere Türkiye'nin GSMH'sinde %14'lük çok derin bir düşüş yaşamış olmasıdır.

2011-2012 döneminde Türkiye, GSMH'sindeki yeniden yükselişe bağlı olarak, "Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu"na geri dönmüştür. Ayrıca ülke sayısı 142'ye yükselirken Türkiye, **61. sıradan 59. sraya** yükselmiştir.

2012-2013 döneminde ise rekabet gücü sıralamasında Türkiye 16 basamak birden sıçrayarak **59'unculuktan 43'üncülüğe** yükselmiştir. WEF Raporunun Türkiye ile ilgili bölümünde, ekonominin 2011'de yüzde 8,4 büyüdüğünün altı çizilmiş ve makro ekonomik istikrara vurgu yapılarak, finansal sektörün güvenilir, iş dünyası açısından da rahat ulaşılabilir durumda olduğu vurgulanmıştır. Altyapı, Türkiye'nin listede ilerlemesine neden olmuş ve raporda, hava ve karayolları ile liman ve elektrik arzının gelişmesi gerektiği de vurgulanmıştır.

Türkiye'nin 2012-2013 WEF verilerine göre genel durumunu irdelemek üzere toplam 144 ekonominin 12 bileşene göre ortalamaları alınıp hangi bileşenler açısından ortalamanın üstünde bulunduğu hangilerine göre ortalamanın altına düştüğü saptanmıştır. Bunu yaparken hem aldığı puan açısından hem de 144 ülke içindeki sırası açısından bir karşılaştırma yapılmıştır.

Tablo 3'deki verilere bakıldığında, Türkiye'nin tüm ülkeler içinde en yukarılarda yer aldığı bileşen; geçen yılda da olduğu gibi "**Pazar Büyüklüğü**", en altlarda yer aldığı bileşen ise "**Emek Piyasalarının Etkinliği**"dir.

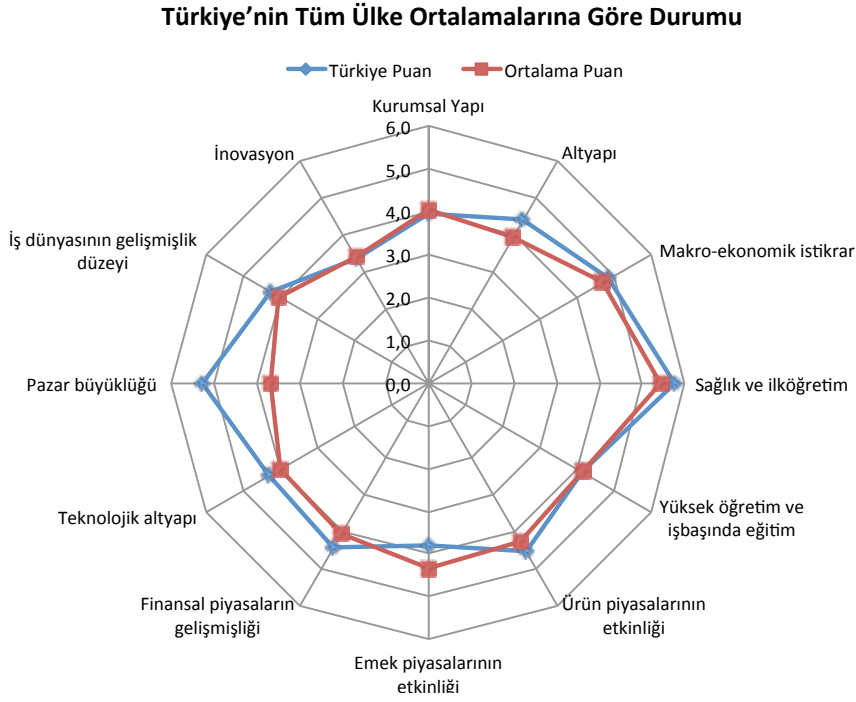
Tablo 3 Türkiye'nin Puan ve Sıra olarak Tüm Ülkelerin İçindeki Yeri (2012)

		Kurumsal Yapı	Altyapı	Makro-ekonomik istikrar	Sağlık ve ilköğretim	Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim	Ürün piyasalarının etkinliği	Emek piyasalarının etkinliği	Finansal piyasaların gelişmişliği	Teknolojik altyapı	Pazar büyüklüğü	İş dünyasının gelişmişlik düzeyi	İnovasyon
Türkiye	Puan	4,0	4,4	4,9	5,8	4,1	4,6	3,8	4,5	4,3	5,3	4,3	3,3
	Sıra	64	51	55	63	74	38	124	44	53	15	47	55
Ortalama	Puan	4,0	4,0	4,7	5,4	4,1	4,3	4,3	4,1	4,0	3,7	4,0	3,4

Bunun yanı sıra, aldığı puanlara göre 144 ülke açısından irdelendiğinde, Türkiye'nin 2012 verilerine göre sadece iki adet bileşen açısından ortalamanın altında kaldığı görülmektedir. Bu bileşenler; "**Emek Piyasalarının Etkinliği**", ve "**İnovasyon**"dur. Ancak bu bileşenlerde ortalamanın altında olmasına karşın, 2011-2012 verilerine göre hem puanını hem de konumunu yükseltebilmiştir.

Şekil 4'den de görüleceği gibi, Türkiye'nin, tüm değerlendirmeye alınan ülkeler içinde önemli bir farkla ortalamanın üstünde olduğu en önemli bileşen "Pazar Büyüklüğü"dür. Bunu yanı sıra "Altyapı", "Makro-ekonomik istikrar", "Sağlık ve İlköğretim", "Ürün Piyasalarının Etkinliği", "Finansal Piyasaların Gelişmişliği", "Teknolojik Altyapı" ve "İş Dünyasının Gelişmişlik Düzeyi" bileşenlerinde de tüm ülkeler göz önünde bulundurulduğunda ortalamanın üstündedir.

Şekil 4 Türkiye'nin Tüm Ülke Ortalamalarına Göre Durumu (2012)

Türkiye 2012 yılında tüm ülkeler içindeki konumunu **16 sıra yükseltirken**, 2011-2012 ile bir karşılaştırma yapılacak olursa, "Altyapı" bileşeni hariç diğer tüm bileşenlerde iyileşme göstermiş, "Altyapı" bileşeninde ise konumunu koruyabilmiştir.

2.2. Türkiye'nin İçinde Bulunduğu Grup Ülkeleri ile Kıyaslanması

Bu bölümde Türkiye'nin, içinde bulunduğu "**Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu**" sınıfında bulunan ülkelerle kıyaslaması yapılmıştır ve bileşenler temelinde değerlendirilmiştir.

Türkiye 2011-2012 raporunda olduğu gibi bu yıl da "**Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu**" sınıfında yer almaktadır. Genel ortalamanın yanı sıra, Türkiye'nin, içinde bulunduğu "Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu" sınıfında bulunan ülkeler için benzer bir analiz yapıldığında da yine "Pazar Büyüklüğü"nde dikkat çekici bir yükseklik göze çarpmaktadır. (**Tablo 4**). "Emek Piyasalarının Etkinliği"nde ise Türkiye, içinde bulunduğu grubun ülke ortalamasına göre oldukça geridedir.

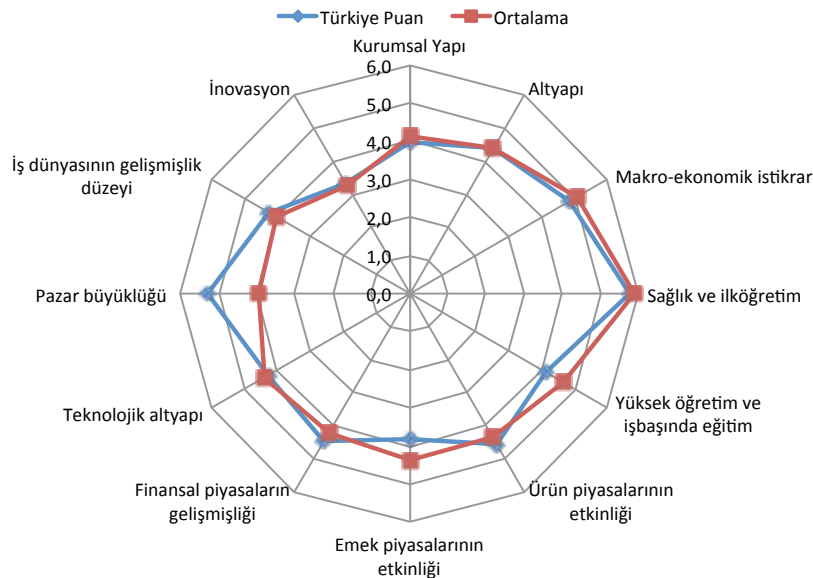
"Ürün Piyasalarının Etkinliği", "Finansal Piyasaların Gelişmişliği", "Pazar büyüklüğü" ve "İş Dünyasının Gelişmişlik Düzeyi" bileşenlerinde Türkiye'nin grup içinde ortalamanın üzerine çıktığı saptanmaktadır (**Şekil 5**). Bunun yanı sıra, "Kurumsal Yapı", "Makroekonomik İstikrar", "Sağlık ve İlköğretim", "Yükseköğretim ve İşbaşında Eğitim", "Emek Piyasalarının Etkinliği" ve "Teknolojik Altyapı" bileşenlerinde grup ortalamasının altında bir performans sergilemektedir. "Emek Piyasalarının Etkinliği" ve "Yükseköğretim ve İşbaşında Eğitim" bileşenlerinde özellikle çok geride yer almaktadır.

Tablo 4 Türkiye'nin İçinde bulunduğu "Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu" İçindeki Yeri (2012)

		Kurumsal Yapı	Altyapı	Makro-ekonomik istikrar	Sağlık ve ilköğretim	Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim	Ürün piyasalarının etkinliği	Emek piyasalarının etkinliği	Finansal piyasaların gelişmişliği	Teknolojik altyapı	Pazar büyüklüğü	İş dünyasının gelişmişlik düzeyi	İnovasyon
Türkiye	Puan	4,0	4,4	4,9	5,8	4,1	4,6	3,8	4,5	4,3	5,3	4,3	3,3
	Sıra	64	51	55	63	74	38	124	44	53	15	47	55
Ortalama		4,1	4,4	5,1	5,9	4,7	4,3	4,4	4,2	4,4	3,9	4,1	3,3

Şekil 5 Türkiye'nin Tüm Ülke Ortalamalarına Göre Durumu (2012)

Türkiye'nin İçinde Bulunduğu Grup Ülkeleriyle Karşılaştırılması

2.3. Türkiye'nin Seçilmiş Ülkelerle Kıyaslaması

Türkiye; bu yıl Meksika, Polonya ve Endonezya ile karşılaştırılmıştır. Bu seçim, ülkelerin aşağıda belirtilen özellikleri nedeni ile yapılmıştır:

- Meksika**, 2009-2010 döneminde Türkiye ile birlikte "Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu" içindeyken, 2010-2011 döneminde bizimle birlikte "Verimlilik Grubu" arasına düşmüş ve yine bizimle birlikte 2011-2012 döneminde geçiş ülkeleri içine girerek ve 66. sıradan 58.'liğe yükselmiştir. 2012-2013 döneminde ise, geçen yılki pozitif trendini devam ettirmiş ve 5 basamak birden yükselerek 53. sıraya yerleşmiştir.
- Polonya**, Türkiye ile aynı kategoride olan geçiş ülkelerinden biridir. Bu yıl da hem grubunu hem de sıralamadaki 41. olma konumunu korumuştur. Ayrıca rekabetin 12 katmanının herbirinde yaklaşık aynı düzeyde performans göstermesi açısından ilgi çekicidir.
- Endonezya**, "Verimlilik Grubu" içinde olsa da, gelecek 10 yıl içinde büyüme açısından ilk 10'a girmesi beklenen ülkelerden biri olarak gösterilmektedir. 2012-2013 raporuna göre geçen yıldaki puanını ve küresel rekabet açısından ilk 50 ülke içindeki korumunu korumuştur. Ülke gelişen Asya bölgesinin en iyi performans gösteren ülkelerinden biri olmaya devam etmektedir.

2.3.1. Meksika ile Karşılaştırma

Latin Amerika ülkelerinin global krizden hızlı ve güçlü bir şekilde çıkmaları, bölgenin ekonomik ve finansal gücünü ortaya koymuştur. Bu konuda önemli gelişme gösteren Latin Amerika ülkelerinden biri de Meksika'dır. İyimser bir yapı arz etmeleri nedeni ile birçok kişi önümüzdeki on yıllık dönemin, "Latin Amerika Dönemi" olacağını ileri sürmektedir (Sala-i-Martin vd., 2011).

"**Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu**" arasında bulunan Meksika; bu sene de yükselişini sürdürmüş ve 5 sıra birden yükselerek 53. olmuştur. Oniki bileşenin herbirinde az da olsa iyileşmeler göstermiş ve geçen yılki pozitif trendini devam ettirmiştir. Tümü ile irdelendiğinde, ülkenin birçok rekabet üstünlüğü olduğu görülmektedir. Bunlar arasında geniş iç pazarlar (11.), kuvvetli bir makroekonomik çerçeve (40.), oldukça iyi bir ulaşım altyapısı(41.) ve iş dünyasının oldukça yüksek mükemmeliği (44.) sayılabilir.

Buna karşın, Meksika ekonomisinin rekabet gücündeki artışın devam edebilmesi için önemli birçok yapısal iyileştirmelere gereksinim vardır. Devlet kuruluşlarının çalışmasına ilişkin değerlendirmeler düşük (100.) olmaya devam etmektedir. Bunun nedenlerinin başında, güvenlik eksikliği (137.) ve iş dünyasının politikacılara olan düşük güveni (97.) sonucunda ortaya çıkan yüksek maliyetler gelmektedir. İşe alma ve işten çıkarmadaki katı kurallar (113.) ve kadınların iş dünyasına düşük katılımı (121.) nedeni ile emek piyasası etkin olarak değerlendirilememektedir. Özellikle bazı temel stratejik sektörlerde etkin rekabetin eksikliği (100.) kaynakların etkin dağılımını engellemektedir. Son olarak; özellikle matematik ve temel bilimlerde (124.) eğitimin düşük kalitesi (100.), düşük ICT kullanımı (81.) ve iş dünyasının yeni teknolojileri verimlilik artışı ve inovasyon amaçlı olarak kullanmalarındaki düşük düzeyleri (75.), Meksika'nın inovatif potansiyelinin düşük olmasına (75.) neden olmaktadır(Sala-i-Martin vd., 2012).

Tablo 6'dan da görülebileceği gibi, Türkiye; **Meksika'ya göre "kurumsal yapı", "altyapı", "ilköğretim", "eğitime dair nicel ve nitel performans", "ürün piyasalarının etkinliği", "finansal piyasalarının gelişmişliği" ile "bilgi teknolojilerinin kullanımı"** bileşenlerinde daha üstün bir performans sergilemektedir.

Bunun dışında iki ülkenin son 3 yılda benzer bileşenlerde benzer değişimler gösterip göstermedikleri konusu analiz edildiğinde (**Tablo 5**); Meksika'nın özellikle "**Makro Ekonomik İstikrar**", "**Emek Piyasalarının Etkinliği**" ve "**Pazar Büyüklüğü**"nde Türkiye'nin önünde oluşu, ancak buna rağmen Türkiye'nin de bu bileşenlerde sürekli bir iyileşme gösteriyor olması ilgi çekicidir.

Tablo 5 Meksika ile Türkiye'nin Son 3 Yıldaki Karşılaştırmalı Durumu

	Meksika			Türkiye		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Kurumlar	3,4	3,4	3,6	3,6	3,7	4,0
Altyapı	3,5	4,0	4,0	4,2	4,4	4,4
Makroekonomik istikrar	5,2	5,3	5,2	4,5	4,8	4,9
Sağlık ve ilköğretim	5,7	5,7	5,7	5,7	5,6	5,8
Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim	3,9	4,1	4,1	4,0	4,0	4,1
Ürün piyasalarının etkinliği	3,9	4,1	4,2	4,2	4,4	4,6
Emek piyasalarının etkinliği	3,8	3,9	4,0	3,6	3,5	3,8
Finansal piyasaların gelişmişliği	3,8	3,9	4,2	4,2	4,3	4,5
Teknolojik altyapı	3,6	3,8	3,8	3,9	4,0	4,3
Pazar büyüklüğü	5,5	5,6	5,6	5,2	5,2	5,3
İş dünyasının gelişmişlik düzeyi	3,9	4,1	4,3	4,2	4,1	4,3
İnovasyon	3,0	3,2	3,3	3,1	3,2	3,3

Tablo 6 Türkiye'nin Meksika'ya Göre Karşılaştırmalı Durumu

	Meksika	Türkiye
Temel Gereklilikler	Küresel Rekabet Endeksi	Küresel Rekabet Endeksi
	Kurumsal Yapı	Kurumsal Yapı
	A.Kamu kurumları	A.Kamu kurumları
	B. Özel Sektör Kuruluşları	B. Özel Sektör Kuruluşları
	Altyapı	Altyapı
	A. Genel altyapı	A. Genel altyapı
	B. Detaylı altyapı	B. Detaylı altyapı
	Makroekonomik istikrar	Makroekonomik istikrar
	Sağlık ve ilköğretim	Sağlık ve ilköğretim
	A. Sağlık	A. Sağlık
B. İlköğretim	B. İlköğretim	
Verimlilik Arttırıcılar	Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim	Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim
	A. Eğitime dair niceliksel performans	A. Eğitime dair niceliksel performans
	B. Eğitime dair niteliksel performans	B. Eğitime dair niteliksel performans
	C. İşbaşında eğitim	C. İşbaşında eğitim
	Ürün piyasalarının etkinliği	Ürün piyasalarının etkinliği
	A. Rekabet	A. Rekabet
	B. Talep koşullarının niteliği	B. Talep koşullarının niteliği
	Emek piyasalarının etkinliği	Emek piyasalarının etkinliği
	A. Esneklik	A. Esneklik
	B. İşgücünün kapasitesinin etkin biçimde kullanımı	B. İşgücünün kapasitesinin etkin biçimde kullanımı
	Finansal piyasaların gelişmişliği	Finansal piyasaların gelişmişliği
	A. Etkinlik	A. Etkinlik
	B. Güven	B. Güven
	Teknolojik altyapı	Teknolojik altyapı
A. Teknolojiyi benimseyebilme	A. Teknolojiyi benimseyebilme	
B. Bilişim teknolojilerinin kullanımı	B. Bilişim teknolojilerinin kullanımı	
Pazar büyüklüğü	Pazar büyüklüğü	
A. İç Pazarın büyüklüğü	A. İç Pazarın büyüklüğü	
B. Dış Pazarın büyüklüğü	B. Dış Pazarın büyüklüğü	
İnovasyon	İş dünyasının gelişmişlik düzeyi	İş dünyasının gelişmişlik düzeyi
	İnovasyon	İnovasyon

NOT: Ülkelerin daha iyi olduğu bileşenler MAVİ aynı seviyede oldukları SARI işaretlenmiştir.

2.3.4. Polonya

Yeni AB ülkelerinin en büyüğü olan Polonya, 2012 yılında, 2011 yılındaki yerini korumuş ve 41. olmuştur. Ülke tüm 12 bileşende de yaklaşık eşit düzeyde performans göstermektedir. Ancak ülkenin 57. sırada vasat bir rekabet düzeyine sahip olduğu düşünülürse, birçok ek iyileşmeye gereksinimi olduğu ortaya çıkar. Rekabette daha üst düzeylere çıkabilmesi için ulaşım altyapısında (103.) iyileştirmesi ve uluslararası standartlara erişmesi için oldukça büyük adımlar atması gereklidir. 2012 yılında gerçekleştirilen Avrupa Futbol Şampiyonası için bu alanda önemli iyileşmeler gerçekleştirilmiş olmakla birlikte ülkenin farklı kısımlarına daha iyi şekilde erişimin sağlanması için yeterli adım atılmamıştır. İş dünyasının; hükümetin toplam etkinlik düzeyi (116.) ve hükümet regülasyonu (131.) gibi bazı kurumsal çerçeveler konusunda hala derin endişeleri mevcuttur.

Polonya **“Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu”** aşamasındaki bir ülke olduğundan, AR-GE ve iş dünyasının mükemmeliyeti konularında daha fazla atılım yapmaya odaklanmalıdır. Firmaların AR-GE'ye daha kuvvetli olarak yönelmesi, risk sermayesine daha kolay erişim ve üniversiteler ile özel sektör arasında daha kuvvetli işbirlikleri, ülkenin geleceğe dönük bir yolda ilerlemesine olanak sağlayacaktır (Sala-i-Martin vd., 2012).

“Verimlilikten İnovasyona Geçiş Grubu” aşamasında yer alan Polonya ile Türkiye'nin karşılaştırmalı durumu **Tablo 8'de** verilmiştir. Tablo'dan görüleceği gibi Türkiye; genel altyapı, makroekonomik istikrar, ürün piyasalarının etkinliği, finansal piyasaların etkinliği, teknolojiyi benimseyebilme, iç pazarın büyüklüğü ve iş dünyasının gelişmişlik düzeyi dışında; Polonya daha iyi bir performans göstermiştir.

Bunun dışında iki ülkenin son 3 yılda benzer bileşenlerde benzer değişimler gösterip göstermedikleri de analiz edilmiştir. **Tablo 7'den** de görüleceği gibi, Polonya hemen hemen tüm bileşenlerde son 3 yılda benzer bir performans göstermekle birlikte, Türkiye birçok bileşende, Polonya'nın hala gerisinde olmakla birlikte sürekli iyileşme göstermektedir.

Tablo 7 Polonya ile Türkiye'nin Son 3 Yıldaki Karşılaştırmalı Durumu

Ana Bileşenler	Polonya			Türkiye		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Kurumlar	4,1	4,2	4,1	3,6	3,7	4,0
Altyapı	3,8	3,9	3,9	4,2	4,4	4,4
Makroekonomik istikrar	4,7	4,7	4,6	4,5	4,8	4,9
Sağlık ve ilköğretim	6,1	6,1	6,0	5,7	5,6	5,8
Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim	5,0	5,0	4,9	4,0	4,0	4,1
Ürün piyasalarının etkinliği	4,4	4,4	4,4	4,2	4,4	4,6
Emek piyasalarının etkinliği	4,6	4,5	4,5	3,6	3,5	3,8
Finansal piyasaların gelişmişliği	4,7	4,6	4,6	4,2	4,3	4,5
Teknolojik altyapı	4,0	4,2	4,7	3,9	4,0	4,3
Pazar büyüklüğü	5,1	5,1	5,1	5,2	5,2	5,3
İş dünyasının gelişmişlik düzeyi	4,2	4,1	4,1	4,2	4,1	4,3
İnovasyon	3,3	3,2	3,3	3,1	3,2	3,3

Polonya'nın önemli üstünlükleri arasında büyük pazarı (19.), yüksek eğitim standartları ve özellikle okula kayıt düzeyi (eğitimin kalitesi alt bileşeninde 20.) sayılabilir. Finansal pazarları gelişmiş (37.), bankacılık sektörüne olan güven son yıllarda giderek artmış ve bu yıl bu bileşende 14.'lüğe yükselmiştir. Bankalar salt üç yıl öncesine göre bile daha iyi bir performans göstermektedir.

Tablo 8 Türkiye'nin Polonya'ya Göre Karşılaştırmalı Durumu

	Polonya	Türkiye
	Küresel Rekabet Endeksi	Küresel Rekabet Endeksi
Temel Gereklilikler	Kurumsal Yapı	Kurumsal Yapı
	A. Kamu kurumları	A. Kamu kurumları
	B. Özel Sektör Kuruluşları	B. Özel Sektör Kuruluşları
	Altyapı	Altyapı
	A. Genel altyapı	A. Genel altyapı
	B. Detaylı altyapı	B. Detaylı altyapı
	Makroekonomik istikrar	Makroekonomik istikrar
	Sağlık ve ilköğretim	Sağlık ve ilköğretim
	A. Sağlık	A. Sağlık
	B. İlköğretim	B. İlköğretim
Verimlilik Arttırıcılar	Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim	Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim
	A. Eğitime dair niceliksel performans	A. Eğitime dair niceliksel performans
	B. Eğitime dair niteliksel performans	B. Eğitime dair niteliksel performans
	C. İşbaşında eğitim	C. İşbaşında eğitim
	Ürün piyasalarının etkinliği	Ürün piyasalarının etkinliği
	A. Rekabet	A. Rekabet
	B. Talep koşullarının niteliği	B. Talep koşullarının niteliği
	Emek piyasalarının etkinliği	Emek piyasalarının etkinliği
	A. Esneklik	A. Esneklik
	B. İşgücünün kapasitesinin etkin biçimde kullanımı	B. İşgücünün kapasitesinin etkin biçimde kullanımı
	Finansal piyasaların gelişmişliği	Finansal piyasaların gelişmişliği
	A. Etkinlik	A. Etkinlik
	B. Güven	B. Güven
	Teknolojik altyapı	Teknolojik altyapı
	A. Teknolojiyi benimseyebilme	A. Teknolojiyi benimseyebilme
B. Bilişim teknolojilerinin kullanımı	B. Bilişim teknolojilerinin kullanımı	
Pazar büyüklüğü	Pazar büyüklüğü	
A. İç Pazarın büyüklüğü	A. İç Pazarın büyüklüğü	
B. Dış Pazarın büyüklüğü	B. Dış Pazarın büyüklüğü	
İnovasyon	İş dünyasının gelişmişlik düzeyi	İş dünyasının gelişmişlik düzeyi
	İnovasyon	İnovasyon

NOT: Ülkelerin daha iyi olduğu bileşenler MAVİ aynı seviyede oldukları SARI işaretlenmiştir.

2.3.5. Endonezya ile Karşılaştırma

Son olarak, Türkiye, Asya bölgesinde **Çin ve Malezya'dan sonra en iyi performansı gösteren Endonezya** ile karşılaştırılmıştır.

Endonezya, 2012 'de, 4 basamak gerileyip 50. sıraya yer almış olmasına rağmen KRI açısından hala ilk 50 ülke arasında yer almaktadır. Ülke, gelişen Asya bölgesinin en iyi performans gösteren ülkeleri arasında olup Malezya, Çin ve Tayland'ın gerisinde, ama Filipinler, Viyetnam ve tüm Güney Asya ülkelerinin önünde yer almaktadır.

Bununla birlikte ülkenin performansı farklı bileşenler açısından önemli farklılıklar göstermektedir. Önemli sorunların bir kısmı **"temel rekabet"** alanlarındadır. Yapısal çerçeve (72.); hırsızlık, yolsuzluk, özel sektör içindeki etik olmayan davranışlar ve şiddet ve cinayetin işdünyasına maliyeti alanlarındaki endişeler nedeni ile yetersiz olarak görülmektedir. Buna karşın bürokrasi ve kamu harcamalarındaki israf bölgedeki birçok ülkeye göre daha düşük düzeydedir ve iyileşme devam etmektedir. Altyapı büyük ölçüde gelişmemiştir (78.) ve kamu sağlığı konusu (103.) endişe nedenlerinden biridir.

Buna karşın Endonezya; temel eğitimde hemen hemen evrensel düzeyde tatmin edici (51.) bir yapıdadır ve makroekonomik çevresi kararlıdır (25.). Bu makroekonomik kararlılık; temel endiktorlerdeki kuvvetli yapısına bağlanabilir. Bütçe açığı GSMH'nın %2'sinin altında olup tasarruf oranı yüksek kalmaya devam etmektedir. Enflasyon, geçtiğimiz on yılda sık sık yaşanan çift haneli değerlerden sonra son yıllarda %5 civarına düşürülmüştür. Bu pozitif gelişmeler, hala düşük olmakla birlikte, ülkenin kredi notuna iyileşme olarak yansımıştır.

Ülke; verimlilik odaklı ekonomiler grubunda yer almaya başladığı için, rekabet düzeyini artırmak üzere önceliklerin daha karmaşık alanlara verilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, emek piyasasının katılımı (134.) ve etkinliği (70.) üzerine yoğunlaşılması durumunda emek gücünün, ekonominin daha verimli sektörlerine yumuşak bir şekilde geçmesi sağlanabilecektir. Bunun yanı sıra, bilişim ve iletişim teknolojilerinin düşük seviyede benimsenmesinden kaynaklanan, teknolojik hazırlılıktaki zayıflık (85.) konusuna eğilinmesi durumunda ek verimlilik kazançları elde edilebilecektir (Sala-i-Martin vd., 2012) .

Tablo 10 incelendiğinde Endonezya'nın makroekonomik istikrar, ilköğretim, eğitime dair niteliksel performans, işbaşında eğitim, emek piyasalarının etkinliği ve inovasyon bileşenlerinden Türkiye'den daha iyi olduğu söylenebilir. Buna karşılık, Türkiye kurumsal yapı, altyapı, sağlık, ürün piyasalarının etkinliği ve teknolojik altyapı bileşenlerinde daha iyi konumdadır.

Son 3 yıldaki gelişimler incelendiğinde ise, Endonezya'nın sağlık ve ilköğretim ile makroekonomik istikrarda, zaten iyi olan konumunu koruduğu, emek piyasalarının etkinliğinde gerilediği, teknolojik altyapı bileşeninde ise performansını yukarıya çektiği söylenebilir. (**Tablo 9**)

Tablo 9 Endonezya ile Türkiye'nin Son 3 Yıldaki Karşılaştırmalı Durumu

Ana Bileşenler	Endonezya			Türkiye		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Kurumlar	4	3,8	3,9	3,6	3,7	4,0
Altyapı	3,6	3,8	3,7	4,2	4,4	4,4
Makroekonomik istikrar	5,2	5,7	5,7	4,5	4,8	4,9
Sağlık ve ilköğretim	5,8	5,7	5,7	5,7	5,6	5,8
Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim	4,2	4,2	4,2	4,0	4,0	4,1
Ürün piyasalarının etkinliği	4,4	4,2	4,3	4,2	4,4	4,6
Emek piyasalarının etkinliği	4,2	4,1	3,9	3,6	3,5	3,8
Finansal piyasaların gelişmişliği	4,2	4,1	4,1	4,2	4,3	4,5
Teknolojik altyapı	3,3	3,3	3,6	3,9	4,0	4,3
Pazar büyüklüğü	5,2	5,2	5,3	5,2	5,2	5,3
İş dünyasının gelişmişlik düzeyi	4,4	4,2	4,3	4,2	4,1	4,3
Inovasyon	3,7	3,6	3,6	3,1	3,2	3,3

Tablo 10 Türkiye'nin Endonezya'ya Göre Karşılaştırmalı Durumu

	Endonezya	Türkiye
Temel Gereklilikler	Küresel Rekabet Endeksi	Küresel Rekabet Endeksi
	Kurumsal Yapı	Kurumsal Yapı
	A. Kamu kurumları	A. Kamu kurumları
	B. Özel Sektör Kuruluşları	B. Özel Sektör Kuruluşları
	Altyapı	Altyapı
	A. Genel altyapı	A. Genel altyapı
	B. Detaylı altyapı	B. Detaylı altyapı
	Makroekonomik istikrar	Makroekonomik istikrar
	Sağlık ve ilköğretim	Sağlık ve ilköğretim
	A. Sağlık	A. Sağlık
B. İlköğretim	B. İlköğretim	
Verimlilik Arttırıcılar	Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim	Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim
	A. Eğitime dair niceliksel performans	A. Eğitime dair niceliksel performans
	B. Eğitime dair niteliksel performans	B. Eğitime dair niteliksel performans
	C. İşbaşında eğitim	C. İşbaşında eğitim
	Ürün piyasalarının etkinliği	Ürün piyasalarının etkinliği
	A. Rekabet	A. Rekabet
	B. Talep koşullarının niteliği	B. Talep koşullarının niteliği
	Emek piyasalarının etkinliği	Emek piyasalarının etkinliği
	A. Esneklik	A. Esneklik
	B. İşgücünün kapasitesinin etkin biçimde kullanımı	B. İşgücünün kapasitesinin etkin biçimde kullanımı
	Finansal piyasaların gelişmişliği	Finansal piyasaların gelişmişliği
	A. Etkinlik	A. Etkinlik
	B. Güven	B. Güven
	Teknolojik altyapı	Teknolojik altyapı
A. Teknolojiyi benimseyebilme	A. Teknolojiyi benimseyebilme	
B. Bilişim teknolojilerinin kullanımı	B. Bilişim teknolojilerinin kullanımı	
Pazar büyüklüğü	Pazar büyüklüğü	
A. İç Pazarın büyüklüğü	A. İç Pazarın büyüklüğü	
B. Dış Pazarın büyüklüğü	B. Dış Pazarın büyüklüğü	
İnovasyon	İş dünyasının gelişmişlik düzeyi	İş dünyasının gelişmişlik düzeyi
	İnovasyon	İnovasyon

NOT: Ülkelerin daha iyi olduğu bileşenler **MAVİ** aynı seviyede oldukları **SARI** işaretlenmiştir.

2.4. Türkiye'nin Ülke Grupları İle Karşılaştırılması

BRIC Ülkeleri olarak ifade edilen Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin genel olarak yükseliş içindedirler. Sanayileşmiş ülkelerin aksine, gelişmekte olan dünya, ekonomik büyüme açısından büyük avantaja sahiptir. Bu ülkeler, gelişmiş ülke seviyesine erişebilme potansiyeline sahip olduklarını gösteren yukarı yönlü bir eğilim içindedirler.

2011 yılında, **BRIC ülkeleri içinde en ciddi yükselişi Brezilya göstermiş**, yukarıya doğru 5 basamak birden atlamıştır. 2012'de yükselişini sürdürerek 5 basamak daha yükselerek 48. olmuş ve ilk 50 içine girmiştir. Hindistan ise, 2012 yılında, 2009'da ulaştığı pik değer olan 49. sıraya göre 10 basamak birden gerilemiş, daha önceleri önünde olduğu Brezilya'nın 10 basamak arkasına düşmüş ve Çin ile arasındaki farkı 30 sıraya çıkarmıştır. Çin, BRIC ülkeleri arasında lider konumunu açık bir farkla devam ettirmektedir ve ikinci olan Brezilya ile 20'ye yakın sıralık bir farka sahiptir. Rusya ise 2011'deki seviyesinden bir sıra daha aşağıya düşüp 67. olmuştur.

2.4.1. BRIC ile Karşılaştırma

Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'den oluşan BRIC grubu ile Türkiye karşılaştırıldığında; Türkiye'nin bu gruptaki ülkelere karşı iyi olduğu kısıtlı sayıdaki alanların, "Kurumsal Yapı"nın "Özel Sektör Kuruluşları" alt bileşeni, "Ürün Piyasalarının Etkinliği"nin "Rekabet" alt bileşeni ile "Sağlık ve İlköğretim" in "Sağlık" alt bileşeni olduğu gözlemlenmektedir.

Çin, beş yıllık bir sürekli ve kararlı gelişmeden sonra, 2012 yılında, 3 sıra gerileyerek 29. sıraya oturmuştur. Geçmiş senelerdeki endekle karşılaştırıldığında bu gerileyişin arkasında yatan neden olarak, **Çin'in performansını hemen hemen hiçbir bileşende iyileştirememiş olması** gösterilebilir. Ancak, bu olumsuzluklara karşın ülke, **BRICS ülkeleri arasında açık bir farkla lider konumunu sürdürmektedir.** Ayrıca, ikinci durumda olan Brezilya (48. sırada) ile arasında yaklaşık 20 sıralık bir fark olması dikkat çekicidir.

Çin'in düşüş düzeyinin oldukça küçük olmasına ve toplam puanının hemen hemen aynı kalmasına rağmen söz konusu düşüş, pazar büyüklüğü hariç, küresel rekabet endeksinin tüm bileşenlerini etkilemektedir. Bozulma; finansal pazar gelişimi (54., 6 sıra düşüş), teknolojiyi benimseyebilme (88., 11 sıra düşüş), ve pazar etkinliği (59., 14 sıra düşüş) gibi özellikle Çin'in rekabet düzeyi açısından önem taşıyan alanlarda daha da belirgindir. Bu son bileşende yetersiz yerel ve yabancı rekabetin özellikle üzerinde durulması gereklidir çünkü geçmiş yıllara göre bu yıl pazara girişteki çeşitli bariyerler daha etkili hale gelmiştir. "Ürün Piyasalarının Etkinliği", "Finansal Piyasaların Gelişmişliği" ve "Teknolojik Altyapı" bileşenlerinde Türkiye, Çin'e göre daha yüksek bir performans sergilemiştir.

Buna karşın, uzunca bir süredir devam etmekte olan yüksek enflasyona rağmen, Çin'in makroekonomik yapısı elverişli olmaya (11.) devam etmektedir. Çin'in bütçe açığı orta düzeydedir, artmakla birlikte, %20'lik düzeydeki hükümet borç/GSMH oranı düşüktür ve brüt tasarruf oranı GSMH'nin %50'sinin üzerinde seyretmektedir. Egemen borç oranı diğer BRICS ülkelerinden ve hatta birçok gelişmiş ülke ekonomisinden çok daha iyi durumdadır.

Bütün bu özelliklerinin yanısıra Çin, sağlık ve temel eğitim de (35.) görece olarak yüksek puanlar almıştır. Yüksek eğitimde kayıt sayısında da iyileşme mevcuttur. Ancak işletme okullarının kalitesi (68.) ve eğitim müfredatı ile iş dünyasının gereksinimleri arasındaki bağ kopukluğu (57.) ülkenin hala daha önemli sorunları arasında olmaya devam etmektedir (Sala-i-Martin vd., 2012).

Hindistan ekonomisi, 2011 yılının son çeyreğinde süpriz bir yavaşlama göstermiş ve yıllık bazda son çeyrekte %6,1 büyüyen ekonomi, bir önceki çeyreğe göre %6,9'luk bir gerileme yaşamıştır. Bu daralmanın en önemli sebebi, azalan kamu harcamaları olmuştur.

Hindistan ekonomisinin en büyük sorunu gibi gözüken enflasyonun 2012'nin ilk çeyreğinden itibaren gerilemeye başlamış olmasına rağmen ülke, bu kriterin 2012-2013 sıralamasında 3 basamak gerileyerek 59. olmuştur. 2009 yılında gerçekleşen sıralamadaki en yüksek yerine göre 10 sıra düşüş göstermiştir. Daha önce Brezilya ve Güney Afrika'nın önünde iken mevcut durumda onların 10 sıra gerisinde kalmakta ve Çin'den ise 30 sıra geride yer almaktadır.

Hindistan özellikle rekabet açısından temel faktörler olarak kabul edilen faktörlerde gösterdiği umut kırıcı performans nedeni ile cezalandırılmaktadır. Ülkenin ulaşım arzı, iletişim teknolojileri ve enerji altyapısı büyük ölçüde yetersiz kalmaya ve ülke gereksinimlerine uyum sağlamamaya (84.) devam etmektedir. Hindistan iş dünyası, şehir altyapısını, en temel sorun olarak çürüme ve bürokrasinin bile önünde yer alacak şekilde belirtmeye devam etmektedir. Ancak bu alanda 2006'dan bu yana az da olsa gelişme kaydedilmektedir. Sağlık ve temel eğitim bileşenleri (101.) açısından durum daha da kötüdür. Son birkaç yıldır sınırlı iyileşmeler yaşanmasına karşın, kötü halk sağlığı ve eğitim standartları Hindistan'ın düşük üretkenliğinin en temel nedeni olarak kalmaya devam etmektedir. Ülkedeki kurumlar incelendiğinde, bu kurumların, iş dünyasının reform eksiklikleri olduğu ve hükümetin bu reformları gerçekleştirmede yetersiz kaldığı inancında olduğu görülmektedir. Halkın politikacılara olan inancı (106.) son üç yılda zayıflamıştır. Daha önce bu bileşende tatmin edici bir (27.) sırada iken mevcut durumda 70. sıradadır. Öte yandan, BRICS ülkeleri arasında en yüksek borç/GSMH oranı nedeni ile makroekonomik çevre bileşenindeki zayıflık (99.) devam etmektedir.

Tüm bu olumsuz koşullara karşın, Hindistan rekabetin daha karmaşık ve ileri düzey bileşenlerinde önemli üstünlüklere sahiptir. Bu "tersine" gelişme Hindistan'ın tipik özelliğidir. Finansal pazarlarının son derece gelişmiş yapısı (21.) sayesinde finansal kaynakların etkin kullanımı mümkün olabilmektedir. Ayrıca iş dünyasının gelişmişliği (40.) ve inovasyon düzeyi (41.) de oldukça iyidir (Sala-i-Martin vd., 2012).

2012 yılında, 3 basamak birden düşüp 59. olan Hindistan'a göre Türkiye; "Kurumsal Yapı", "Altyapı", "Makroekonomik İstikrar", "Sağlık ve İlköğretim", "Yükseköğretim ve İşbaşında Eğitim", "Ürün Piyasalarının Etkinliği" ve "Teknolojik Altyapı" bileşenlerinde daha iyi performans göstermektedir. Grup içinde Hindistan, "Finans Piyasalarının Gelişmişliği" bileşeni ile "Emek Piyasalarının Etkinliği"nin "Esneklik" alt bileşeninde en iyi performansı sergilemektedir.

Brezilya, halen yaklaşık %7 ile yüksek sayılabilecek enflasyon oranına karşın, makroekonomik gelişimindeki görece iyileşme ve bilişim ve iletişim teknolojileri kullanımındaki artış (54.) sonucunda, **bu sene yerini 5 basamak daha yükselterek 48. olmuştur.** Tümünü ile bakıldığında Brezilya'nın oldukça gelişmiş iş dünyası (33.), dünyanın en büyük pazarlarından biri (7.) olmanın üstünlüklerinin sonucu olarak önemli bir ölçekte ekonomisine sahip olmakta ve yatırım projeleri için finans olanaklarına oldukça rahat erişime (40.) sahip bir konumdadır. Bu güçlü yanlarının yanısıra üzerinde yoğunlaşılması gereken birçok bileşen vardır. Politikacılara güven (121.) ve hükümet etkinliği (111.), aşırı hükümet regülasyonları (144.) ve israfa dayalı harcama (135.) nedeni ile düşük kalmaya (121.) devam etmektedir. Ulaşım altyapısının kalitesi (79.) ele alınmamış ve uzun soluklu bir çalışma alanı olarak kendini göstermektedir. Eğitim kalitesi (116.) giderek artan nitelikli işgücü gereksinimi ile uyum sağlar bir yapı arz etmemektedir. Öte yandan girişimciliği kolaylaştırma yönünde çabalar olmasına karşın, özellikle küçük firmalarda, prosedürler ve işe başlamak için gerekli süre irdelenen ülkeler arasında en yüksek olanlardan biridir (sırası ile 130. ve 139.). Ayrıca vergilendirme (144.) çok yüksek ve zarar verici etkilere sahip olarak algılanılmaktadır (Sala-i-Martin vd., 2012).

Brezilya ve Türkiye, son üç yılda "Kurumlar", "Makroekonomik İstikrar", "Ürün Piyasalarının Etkinliği", "Emek Piyasalarının Etkinliği", "Finansal Piyasaların Gelişmişliği" ve "Teknolojik Altyapı" bileşenlerinde performanslarını geliştirmiştir.

Son olarak bu yıl 1 basamak düşen Rusya, 67. sırada bulunmaktadır. Düşük hükümet borcu ve artıya dönüşen hükümet bütçesi sonucunda ülkenin makroekonomik açıdan büyük bir iyileşme sağlaması (44.'lükten 22.'liğe) olması, zaten kötü durumda olan kamu kuruluşlarının (133.) ve inovasyon kapasitesinin (2010-2011 KRI değerine göre 57. iken 2012-2013 KRI değerine göre 85.) düşük değerlendirilmesini telafi edememiştir. Ülke; ürün (134.), emek (84.) ve finansal pazarların (130.) verimsizliğinden etkilenmektedir.

Tablo 11 Türkiye'nin BRIC Ülkelerine Göre Karşılaştırmalı Durumu

	BRIC	Türkiye
Temel Gereklilikler	Küresel Rekabet Endeksi	Küresel Rekabet Endeksi
	Kurumsal Yapı	Kurumsal Yapı
	A. Kamu kurumları	A. Kamu kurumları
	B. Özel Sektör Kuruluşları	B. Özel Sektör Kuruluşları
	Altyapı	Altyapı
	A. Genel altyapı	A. Genel altyapı
	B. Detaylı altyapı	B. Detaylı altyapı
	Makroekonomik istikrar	Makroekonomik istikrar
	Sağlık ve ilköğretim	Sağlık ve ilköğretim
	A. Sağlık	A. Sağlık
B. İlköğretim	B. İlköğretim	
Verimlilik Arttırıcılar	Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim	Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim
	A. Eğitime dair niceliksel performans	A. Eğitime dair niceliksel performans
	B. Eğitime dair niteliksel performans	B. Eğitime dair niteliksel performans
	C. İşbaşında eğitim	C. İşbaşında eğitim
	Ürün piyasalarının etkinliği	Ürün piyasalarının etkinliği
	A. Rekabet	A. Rekabet
	B. Talep koşullarının niteliği	B. Talep koşullarının niteliği
	Emek piyasalarının etkinliği	Emek piyasalarının etkinliği
	A. Esneklik	A. Esneklik
	B. İşgücünün kapasitesinin etkin biçimde kullanımı	B. İşgücünün kapasitesinin etkin biçimde kullanımı
	Finansal piyasaların gelişmişliği	Finansal piyasaların gelişmişliği
	A. Etkinlik	A. Etkinlik
	B. Güven	B. Güven
	Teknolojik altyapı	Teknolojik altyapı
A. Teknolojiyi benimseyebilme	A. Teknolojiyi benimseyebilme	
B. Bilişim teknolojilerinin kullanımı	B. Bilişim teknolojilerinin kullanımı	
Pazar büyüklüğü	Pazar büyüklüğü	
A. İç Pazarın büyüklüğü	A. İç Pazarın büyüklüğü	
B. Dış Pazarın büyüklüğü	B. Dış Pazarın büyüklüğü	
İnovasyon	İş dünyasının gelişmişlik düzeyi	İş dünyasının gelişmişlik düzeyi
	İnovasyon	İnovasyon

Not: Brezilya'nın iyi olduğu bileşenler GRİ, Rusya'nın iyi olduğu bileşenler KAVUNİÇİ, Hindistan'ın iyi olduğu bileşenler YEŞİL, Çin'in iyi olduğu bileşenler EFLATUN, Türkiye'nin iyi olduğu bileşenler MAVİ ile işaretlenmiştir.

Verimsiz antimonopol politikalar (124.) ve ticaret ve yabancıların mülk sahibi olmasına ilişkin yüksek düzeydeki kısıtlamalar, Rusya'nın geniş kaynaklarının etkin olmayan bir şekilde kullanılmasına etkide bulunmakta ve ekonomide daha yüksek düzeyde üretkenliğe izin vermemektedir. Bunun yanı sıra, ülke ekonomik gelişimin daha ileri aşamalarına doğru geçtikçe, iş dünyasının mükemmellikten uzak oluşu (119), düşük teknolojik uyum (137.) gibi sorunlar, sürdürülebilir gelişmenin karşısında sürekli engel teşkil etmektedir. Öte yandan, özellikle orta öğretime kayıtlı öğrenci sayısındaki yüksek düzey, oldukça iyi durumdaki altyapı ve büyük iç pazar (7.) Rusya'nın rekabet gücüne kaldıraç etkisi yapmaktadır (Sala-i-Martin vd., 2012).

BRIC ülkelerinin tümü ile karşılaştırıldığında Türkiye; "özel sektör kuruluşları", "sağlık", "ürün piyasalarının etkinliği-rekabet" bileşenlerinde en iyi performansı gösterirken; "emek piyasalarının etkinliği" ile "Pazar büyüklüğü" bileşenlerinde en düşük düzeydedir. Bunun dışındaki bileşenlerde Türkiye genel olarak ortalama bir performans sergilemektedir.

Yukarıda verilen karşılaştırmaların dışında BRIC ülkelerinin son 3 yılda Türkiye ile karşılaştırmalı olarak benzer bileşenlerde benzer değişimler gösterip göstermedikleri de analiz edilmiştir (Tablo 12).

Tablo 12 BRIC ile Türkiye'nin Son 3 Yılda Karşılaştırmalı Durumu

	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin
<i>Kurumsal Yapı</i>	↗	↔	↔	↘
<i>Altyapı</i>	↔	↔	↔	↔
<i>Makroekonomik istikrar</i>	↗	↗	↔	↔
<i>Sağlık ve ilköğretim</i>	↔	↔	↔	↔
<i>Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim</i>	↔	↔	↔	↔
<i>Ürün piyasalarının etkinliği</i>	↗	↔	↔	↔
<i>Emek piyasalarının etkinliği</i>	↗	↘	↔	↔
<i>Finansal piyasaların gelişmişliği</i>	↔	↔	↔	↔
<i>Teknolojik altyapı</i>	↗	↗	↔	↔
<i>Pazar büyüklüğü</i>	↔	↔	↔	↔
<i>İş dünyasının gelişmişlik düzeyi</i>	↔	↔	↔	↔
<i>İnovasyon</i>	↘	↔	↔	↔

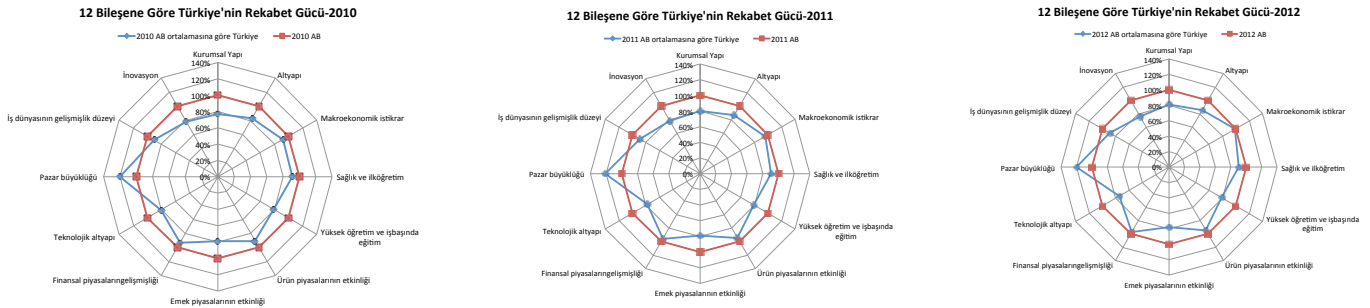
Tabloda, "mavi" hücreler, söz konusu ülkenin Türkiye'den daha üst bir performans gösterdiği, "sarı" hücreler ise daha düşük bir performans gösterdiği bileşenleri belirtmektedir. Renksiz olan hücreler ise, ülkelerin Türkiye ile aynı düzeyde oldukları bileşenlerdir. Öte yandan, ilgili hücrelerdeki okların yönleri ise ülkelerin söz konusu bileşenlerde gösterdikleri trendi göstermektedir. Örneğin Çin; "Kurumsal Yapı" bileşeninde Türkiye'den daha yüksek bir performans düzeyinde olsa da bu bileşendeki performansı son 3 yılda azalan bir eğilim içindedir. Benzer şekilde Brezilya'nın; makroekonomik istikrar bileşeninde gösterdiği performans Türkiye'den daha düşük olsa da artış eğilimindedir.

2.4. AB Karşısında Türkiye'nin Konumu

Şekil 6 Türkiye'nin Küresel Rekabet Endeksi'ndeki her 12 bileşen açısından AB ülkelerinin ortalamalarına göre 2010'dan bu yana izlediği eğilimi göstermektedir. Bu bağlamda AB ülkelerinin ortalaması %100 kabul edilmiş ve Türkiye'nin AB ülkelerine göre olarak güçlü ve zayıf yönleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Buna göre Türkiye'nin her 3 yılda da AB ortalamasının üzerinde bir performans gösterebildiği tek bileşen "Pazar Büyüklüğü"dür.

Oysa; Almunia (2010) tarafından da belirtildiği gibi Avrupa, tüm potansiyelini kullanamamakla ve dünya ekonomisinin birçok geleneksel ülkesinin global krizden, daha önce görülmemiş bir şekilde etkilenmesi sebebiyle eleştirilmektedir. Bu nedenle Avrupa Birliği "Europe 2020" ile daha kalıcı, etkin bir büyüme stratejisi izleme yönünde adım atmaya karar vermiştir. Bu stratejinin uygulamaya konulmasına rağmen özellikle Yunanistan'ın yaşadığı önemli finansal kriz sonucunda güven krizi yaşanmış ve bu durum tüm Avrupa'da finansal ve parasal stabiliteyi azaltmıştır.

Şekil 6 2010-2012 Türkiye AB Karşılaştırması (2012)

Küçük bir ülke altkümüsi haricinde AB, inovasyona yönelik yeterli bir çevre sunmamakta, pazar büyüklüğü, esnek emek piyasaları ve güçlü inovasyon ABD'nin temel rekabet üstünlük alanları olarak kalmaktadır. Avrupa ekonomisi son birkaç yıldır önemli sorunlarla mücadele etmek zorunda kalmıştır. Global ekonomik krizin ortaya koyduğu zorluklarla başetme çabalarının yanısıra Yunanistan ve birçok başka Avrupa ülkesinin büyük çaptaki borçları, sürdürülebilirliğin devamı açısından giderek artan bir endişe yaratmaktadır. Tüm bu olumsuzluklara karşın, Türkiye'nin birçok alanda AB'nin gerisinde kalması, Türkiye'nin kat etmesi gereken yol hakkında önemli bir ipucu vermektedir.

2.4.1. AB12, AB15 ve Türkiye'nin Karşılaştırılması

Avrupa Birliği'nin ilk oluşturulduğu yıl olan 1951'deki kurucu ülkeler olan Belçika, Almanya, Fransa, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda'ya, 1973 yılında Danimarka, İrlanda ve İngiltere eklenmiş, böylece 6 olan üye ülke sayısı 9'a yükseltilerek birliğin ilk büyümesi gerçekleştirilmiştir. 1981 yılında Yunanistan'ın, 1986 yılında İspanya ve Portekiz'in eklenmesi ile üye ülke sayısı 12'ye çıkmıştır. Daha sonraki yıllar içinde değişik zamanlarda üye ülke sayısı artmış ve günümüzde bu sayı 27'ye yükselmiştir.

Rapor'un bu bölümünde ilk 12 üye ülke ile daha sonradan eklenmiş 15 AB ülkesi ve Türkiye görel olarak karşılaştırılmaya çalışılmıştır (**Şekil 7**). Burada amaç, AB'ye giriş sürecini tamamlamak için uyum çalışmalarını sürdüren ülkemizle, bu süreci görel olarak yeni tamamlamış ülkeleri kıyaslayarak, Türkiye için uyum sürecine ilişkin bir yol haritası çıkarmaktır.

AB 15 ülkeleri, 2011 yılında olduğu gibi bu yılda da "Makroekonomik İstikrar" bileşeninde AB 12 ülkelerine göre çok daha üstün bir performans sergilerken, "Emek Piyasalarının Etkinliği" bileşeninde AB12 ülkelerini yakalayabilmişler; "Finansal Piyasaların Gelişmişliği" bileşeninde ise geçmişlerdir.

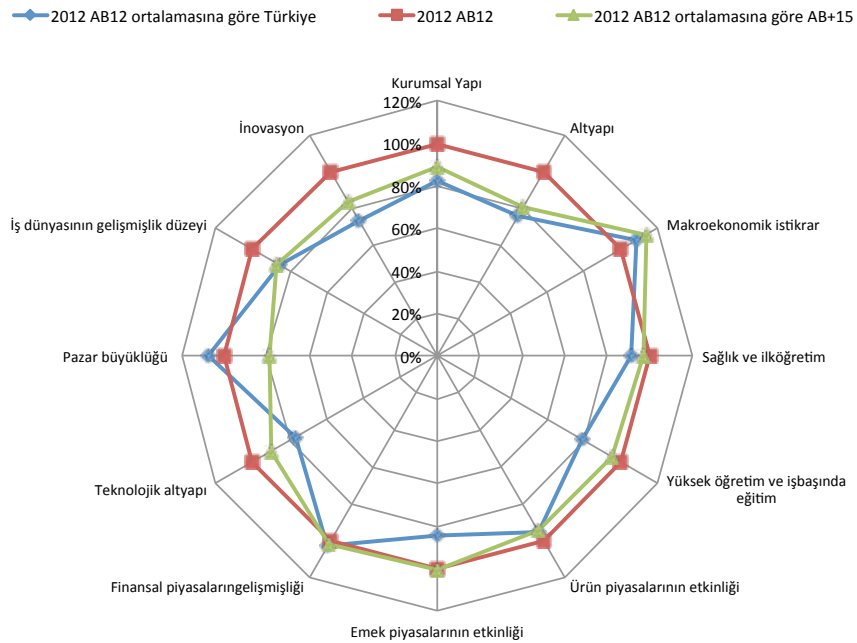
Türkiye ise her yıl olduğu gibi 2012 yılında da "Pazar Büyüklüğü" bileşeninde hem AB 12 hem de AB 15 ülkelerinin çok önünde yer almaktadır. Bunun yanı sıra, "Makroekonomik İstikrar" alanında AB 12

ülkelerini oldukça geçmiş “Finansal Piyasaların Gelişmişliği”nde ise hem AB 12 hem AB 15 ülkelerini geçmiştir. Ancak “İnovasyon” bileşeninde hâlâ iki grup ülkenin de çok gerisinde yer almaktadır.

AB kurulduğundan bu yana en zor dönemlerinden birini yaşamaktadır. Euro2020 Rekabet Raporu’nda (Bilbao-Osorio vd., 2012) finansal dengesizliklerin kısa dönemde AB’nin rekabetçiliğini tehlike altına sokabileceği vurgulanmaktadır. Bölgedeki finansal sektörlerin birbirleri ile bağlantısı nedeni ile bir ülkedeki olumsuz koşullar tüm Avrupa Birliği’nin zaten kırılgan olan bankacılık sisteminin dengesini daha da bozacaktır.

Bunun yanısıra, kamu borçları arttıkça, hükümetler vergileri artırma baskısı altında kalacak, bu da iş dünyasına zarar verecektir. Yüksek kamu borçları aynı zamanda tüm ekonomide yüksek faiz oranlarına da yol açmakta ve sonuçta iş dünyası için finans maliyetlerini artırmaktadır. Bu kısa dönemli etkilerinin yanısıra, yüksek kamu borçları uzun dönemde de rekabeti ve Avrupa’nın gelecekteki büyümesini negatif olarak etkileyebilir.

Şekil 7 Türkiye’nin AB12 ve AB+15 Ülke Ortalamalarına Göre Durumu (2012)

Genel olarak kamu borcunun rekabet üzerine etkisi büyük ölçüde nasıl harcandığına bağlıdır. Kamu borcu eğer, okulların iyileştirilmesi, araştırmanın desteklenmesi gibi üretkenliği artıran yatırımların finansmanı için kullanılıyorsa rekabeti artırabilir ve ülkenin bilgi ekonomisine doğru geçişine imkân sağlayabilir. Ancak eğer borç bugünkü tüketim için kullanılıyorsa ekonomiye uzun dönemde zarar verecektir. AB ekonomilerinde finansal konsolidasyon tedbirleri olması söz konusudur ama bu tedbirlerin ülkelerin uzun dönemli rekabetçiliğine zarar vermemesi gereklidir. Sağlık, eğitim, araştırma ve geliştirme veya altyapının bakım işlemleri için gerekli olan kamu yatırımlarının azaltılması; özellikle rekabet düzeylerinin oluşumunda araştırma ve geliştirme ile eğitimin büyük rol oynadığı ülkelerde, orta ya da uzun dönemde rekabet düzeyini düşürecektir. Eğitim, inovasyon gibi rekabeti körükleyen alanlarda yapılacak kamu yatırımlarının önemi dikkate alındığında politika yapımcıların karşısında oldukça zor bir takas ilişkisi olduğu görülmektedir. Bu yatırımların azaltılması kısa dönemli finansal zorlukları uzun dönemli rekabet azalmasına dönüştürecektir. Oysa rekabeti körükleyecek tedbirlerin alınması bir döngü yaratacak ve ülkenin büyüme potansiyelini ve dolayısı ile de orta ve uzun dönemde bütçe durumunu iyileştirecektir (Bilbao-Osorio vd., 2012).

3.Bölüm

Rekabet Üstünlüğü Yaratmada Etkin Dört Bileşen Açısından Türkiye'nin Konumu

Bu raporda son olarak, rekabet üstünlüğü sağlamada çarpıcı rolü olduğu saptanan aşağıdaki dört bileşen çeşitli ülke karşılaştırmaları ile incelenmiştir.

“Kurumsal Altyapı”

İncelenen son bileşen olan “Kurumsal Yapı” bileşeni, “Kamu Kurumları” ve “Özel Sektör Kuruluşları” alt bileşenlerinden oluşmaktadır. Bu bileşende Türkiye oldukça gerilerde yer almasına rağmen 2010-2011 verilerine göre 88. iken 2011-2012’de bu sene 8 basamak yükselerek 80. ve 2012-2013’de 16 basamak yükselerek 64. olmuştur.

“Emek Piyasalarının Etkinliği”

Bileşeni “esneklik” ve “işgücü kapasitesinin etkin bir biçimde kullanımı” alt bileşenlerinden oluşmaktadır. Türkiye bu bileşende 2011-2012 yılına göre 9 sıra yükselme göstermiş, ancak buna karşın çok gerilere, 124. sıraya yerleşebilmiştir.

“Teknolojik Altyapı”

“Teknolojik Altyapı” bileşenini oluşturan iki temel alt bileşen vardır: “Teknolojiyi Benimseyebilme” ve “Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı”. Bu bileşende Türkiye 2011-2012 raporunda geçen seneki yükselişini sürdürmüş ve puanını 4.0’dan 4.29’a çıkarmış, ancak bu puansal artışa rağmen yerini 55. basamaktan sadece 2 basamak yükseltebilmiş ve 53. basamağa yerleşmiştir.

“İnovasyon”

Bileşen; İnovasyon kapasitesi, bilimsel araştırma kurumlarının niteliği, şirketler kesiminin Ar-Ge harcamaları, Ar-Ge için üniversite-sanayi işbirliği, ileri teknolojiler için kamunun satın alma politikaları, bilim insanlarının ve mühendislerin varlığı, patentler, fikri mülkiyet haklarının korunması değişkenlerinden oluşmaktadır. İnovasyon bileşeninde Türkiye bu yıl 14 sıra birden yükselmiştir.

3.1. “Kurumsal Yapı”

İnceleyeceğimiz ilk bileşen olan “**Kurumsal Yapı**” bileşeni; “**Kamu Kurumları**” ve “**Özel Sektör Kuruluşları**” alt bileşenlerinden oluşmaktadır.

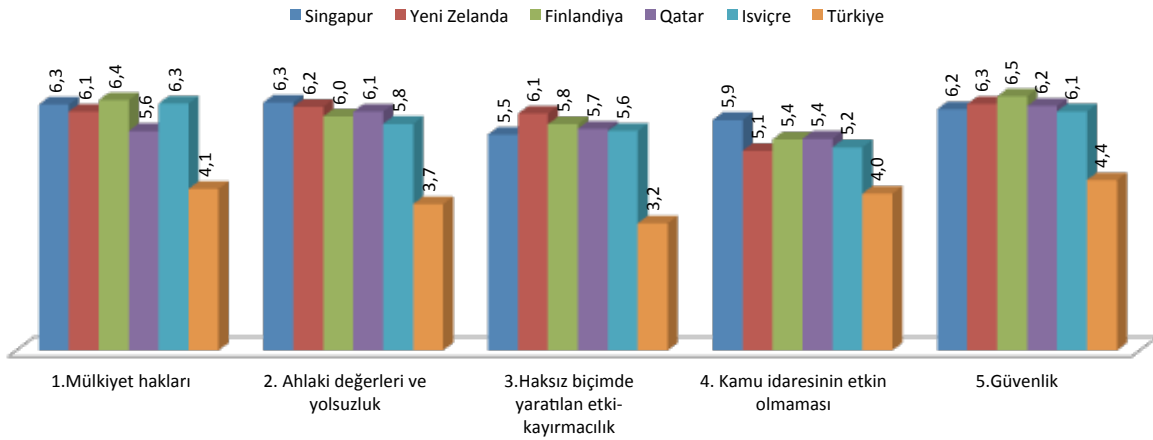
Tüm ülkeler göz önüne alınarak “Kurumsal Yapı” bileşeni incelendiğinde; performansları ile öne çıkan ilk 5 ülke **Tablo 13**'de verilmiştir. Bu bileşende Türkiye, 2011-2012 verilerine göre **80. iken bu sene 16 basamak yükselerek 64. olmuştur.**

Tablo 13 Kurumsal Yapı Bileşenine Göre En Yüksek Performans Gösteren Ülkeler ve Türkiye

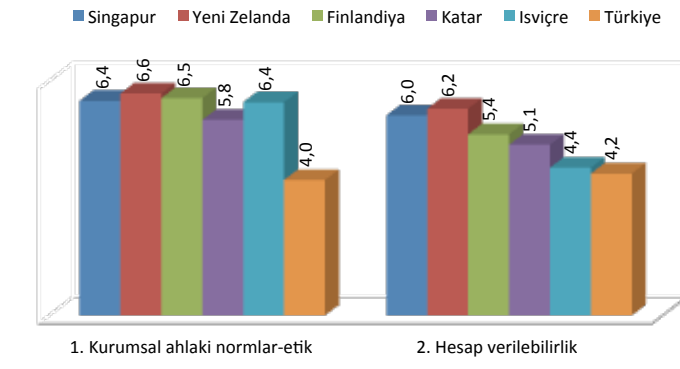
Ülke	Sıralama	Puan
Singapur	1	6.07
Yeni Zelanda	2	6.06
Finlandiya	3	6.03
Katar	4	5.77
İsviçre	5	5.75
Türkiye	64	3.98

Şekil 7 incelendiğinde Türkiye'nin “Kurumsal Yapı”nın ilk alt bileşeni olan “Kamu Kurumları”nda en çok “Haksız biçimde yaratılan etki-kayırmacılık” konusunda geriye düştüğü görülmektedir.

Şekil 7 Kamu Kurumları Alt Bileşenine Göre Türkiye'nin Durumu

Şekil 8 Özel Sektör Kuruluşları Alt Bileşenine Göre Türkiye'nin Durumu

Kurumsal Yapı'nın bir diğer alt bileşeni olan “Özel Sektör Kuruluşları” incelendiğinde ise “kurumsal ahlaki normlar-etik” alanında Türkiye'nin yine çok gerilerde olduğu gözlemlenmektedir (bkz. **Şekil 8**).

3.2. “Emek Piyasalarının Etkinliği”

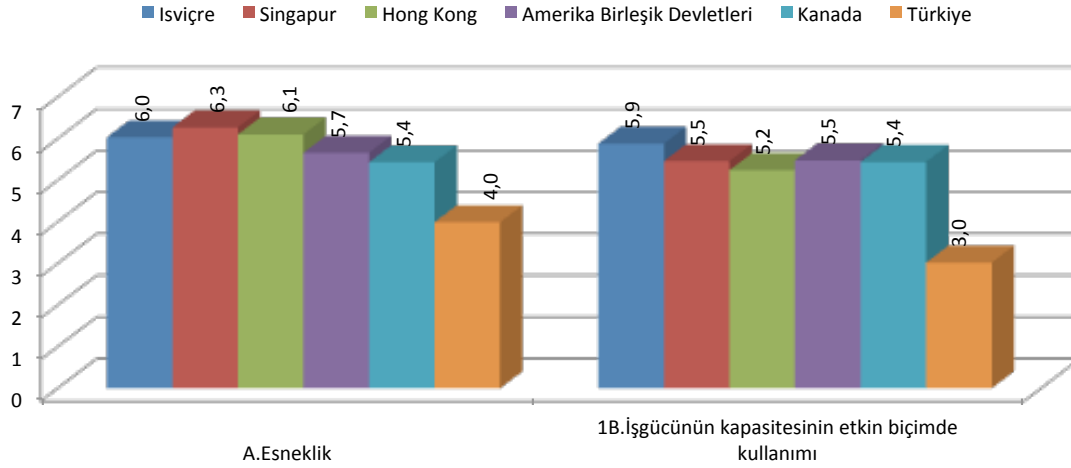
İkinci olarak inceleyeceğimiz “Emek Piyasalarının Etkinliği” bileşeni; “Esneklik” ve “İşgücü Kapasitesinin Etkin Bir Biçimde Kullanımı” alt bileşenlerinden oluşmaktadır. Söz konusu alt bileşenlerin değişkenleri arasında ücret düzeylerini belirlemede esneklik, işten çıkarmaların oluşturduğu maliyet, işe alma ve işten çıkarma uygulamaları, profesyonel yönetime olan güven, kadınların işgücüne katılımı ve beyin göçü sayılabilir.

Tüm ülkeler göz önüne alınarak “Emek Piyasalarının Etkinliği” bileşeni incelendiğinde; performansları ile öne çıkan ilk 5 ülke **Tablo 14’de** verilmiştir. Türkiye bu bileşende 2011-2012 yılına göre 9 sıra yükselme göstermiş, ancak buna karşın çok gerilere, 124. sıraya yerleşebilmiştir.

Tablo 14 Emek Piyasalarının Etkinliği Bileşenine göre En Yüksek Performans Gösteren Ülkeler ve Türkiye

Ülke	Sıralama	Puan
İsviçre	1	5.90
Singapur	2	5.80
Hong Kong	3	5.65
Kanada	4	5.45
İngiltere	5	5.42
Türkiye	124	3.79

Şekil 9 Emek Piyasalarının Etkinliği Bileşenine Göre Türkiye’nin Durumu

Şekil 9 incelendiğinde Türkiye’nin “Emek Piyasalarının Etkinliği” bileşeninde en çok “İşgücü Kapasitesinin Etkin Biçimde Kullanımı” alt bileşeninde geriye düştüğü görülmektedir.

3.3. “Teknolojik Altyapı”

Üçüncü olarak inceleyeceğimiz “**Teknolojik Altyapı**” bileşenini oluşturan iki temel alt bileşen vardır: “**Teknolojiyi Benimseyebilme**” ve “**Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı**”. Bu bileşenlerin değerleri ise en güncel teknolojilerin varlığı, teknolojinin firma düzeyinde benimsenmesi gibi nitel verilerin yanı sıra, internet kullanıcıları, sabit telefon hatları gibi anketle ölçülmeyen nicel verilerden oluşmaktadır.

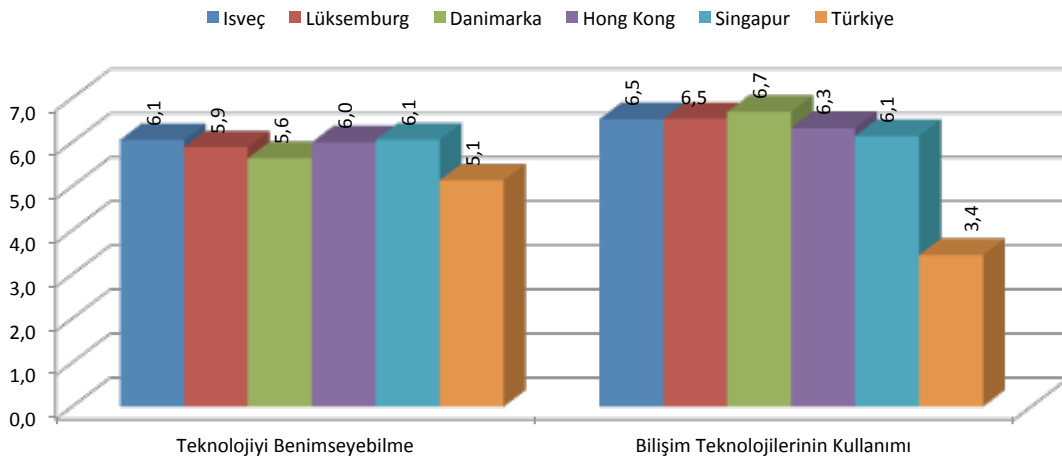
Tüm ülkeler göz önüne alınarak “**Teknolojik Altyapı**” bileşeni incelendiğinde; performansları ile öne çıkan ilk 5 ülke **Tablo 15’de** verilmiştir. Bu bileşende Türkiye 2012-2013 raporunda geçen seneki yükselişini sürdürmüş ve puanını 4.0’dan 4.29’a çıkarmış, ancak bu puansal artışa rağmen yerini 55. basamaktan sadece 2 basamak yükseltebilmiş ve 53. basamağa yerleşmiştir.

Tablo 15 Teknolojik Altyapı Bileşenine göre En Yüksek Performans Gösteren Ülkeler ve Türkiye

Ülke	Sıralama	Puan
İsveç	1	6.29
Lüksemburg	2	6.21
Danimarka	3	6.17
Hong Kong	4	6,16
Singapur	5	6.10
Türkiye	53	4.29

Şekil 10 incelendiğinde Türkiye’nin “Teknolojik Altyapı” bileşeninde en çok “**Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı**” alt bileşeninde geriye düştüğü görülmektedir.

Şekil 10 Teknolojik Altyapı Bileşenine Göre Türkiye’nin Durumu

3.4. “İnovasyon”

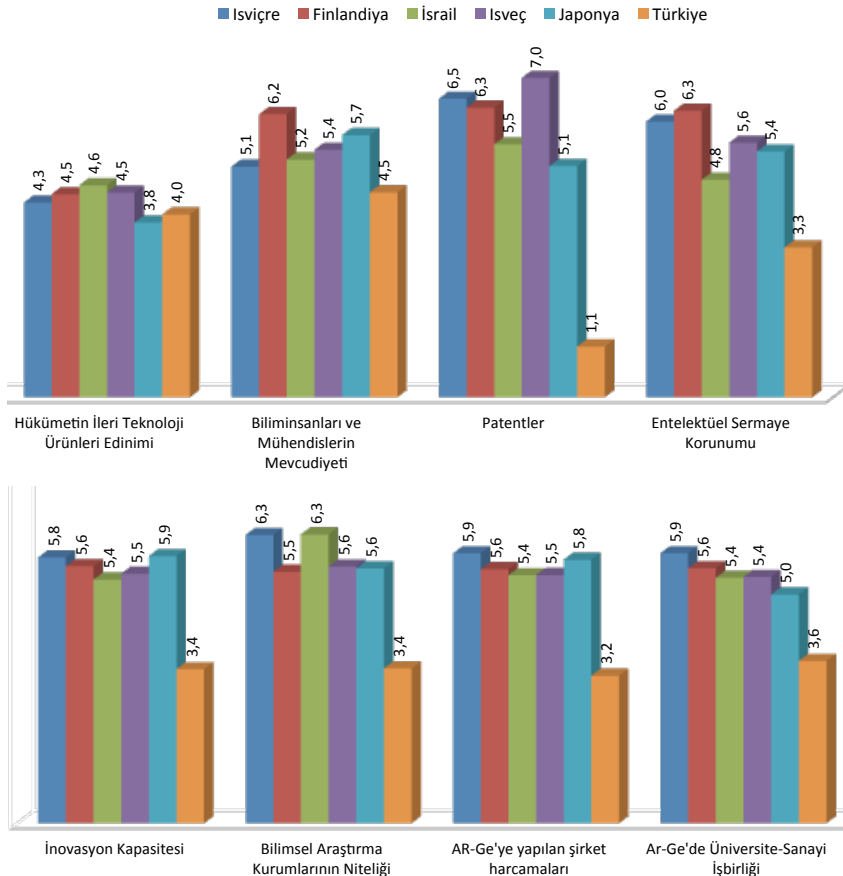
İnceleyeceğimiz dördüncü ve son bileşen olan “**İnovasyon**” bileşeni; inovasyon kapasitesi, bilimsel araştırma kurumlarının niteliği, şirketler kesiminin Ar-Ge harcamaları, Ar-Ge için üniversite-sanayi işbirliği, ileri teknolojiler için kamunun satın alma politikaları, bilim insanlarının ve mühendislerin varlığı, patentler, fikri mülkiyet haklarının korunması değişkenlerinden oluşmaktadır. Tüm ülkeler göz önüne alınarak İnovasyon bileşeni incelendiğinde; performansları ile öne çıkan ilk 5 ülke **Tablo 16’da** verilmiştir. İnovasyon bileşeninde Türkiye bu yıl 14 sıra birden yükselmiş ve puanını da 3.15’den 3,33’e yükseltmiştir.

Tablo 16 İnovasyon Bileşenine göre En Yüksek Performans Gösteren Ülkeler ve Türkiye

Ülke	Sıralama	Puan
İsviçre	1	5.78
Finlandiya	2	5.75
İsrail	3	5.57
İsveç	4	5.56
Japonya	5	5.54
Türkiye	55	3.33

Şekil 11 incelendiğinde Türkiye’nin “**İnovasyon**” bileşeninde en çok “**Patent**” alt bileşeninde geriye düştüğü görülmektedir. Bunun yanı sıra “**Entelektüel Eermayenin Korunumu**” ve “**Ar-Ge’ye Yapılan Şirket Harcamaları**” değişkenlerinde de oldukça geridedir.

Şekil 11 İnovasyon Bileşenine Göre Türkiye’nin Durumu

4. Bölüm

Genel Sonuçlar

Bu rapor, Dünya Ekonomik Forumu'nun WEF (2012) raporunu temel alarak, Türkiye'nin küresel kapsamda rekabet gücünün değerlendirilmesine yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda AB'ye yeni katılan 12 ülke ve büyük ölçüde yabancı yatırımları çektiği bilinen BRIC ülkelerinin yanı sıra Türkiye'nin içinde bulunduğu grup ülkeleri ve yıllar itibarı ile gösterdikleri belirli gelişim/düşüşler nedeni le ayrıntılı olarak incelenmesi uygun bulunup seçilen Polonya, Endonezya ve Meksika ile görelî karşılaştırmalar yapılmış ve söz konusu ülkelerin hangi alanlarda gelişme ya da düşüş gösterdiği saptanmıştır.

Tablo 17'de de görüldüğü üzere; Türkiye açısından bir önceki yıla göre en önemli iyileşmeler kurumsal yapılanma, sağlık ve ilköğretim, ürün piyasalarının etkinliği, mali piyasaların gelişmişliği, makroekonomik ortam, işgücü piyasaları endekslerinde görülmektedir.

Tablo 17 Son 2 yılda Küresel Rekabet Endeksi Bileşenlerine Göre Türkiye'nin Durumu

REKABETÇİLİK ENDEKSİ BİLEŞENİ	2012-2013	2011-2012
	144 ÜLKE ARASINDA TÜRKİYE'NİN SIRALAMASI	142 ÜLKE ARASINDA TÜRKİYE'NİN SIRALAMASI
Kurumsal yapılanma	64	80
Altyapı	51	51
Sağlık ve ilköğretim	63	75
Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim	74	74
Ürün piyasalarının etkinliği	38	47
Pazar büyüklüğü	15	17
İnovasyon	55	69
İşgücü piyasaları	124	133
Makroekonomik ortam	55	69
Mali piyasaların gelişmişliği	44	55

5. Bölüm

Türkiye'nin Odaklanması Gereken Konular

WEF Raporu ayrıntılı olarak incelendiğinde şu sonucun ortaya çıktığını görüyoruz: Günümüz koşullarında ülkelerin global rekabette başarılı olması için; işgücünün bilgi, beceri ve yaratıcılığının geliştirilmesi; istihdamla ilgili vergi, prim ve tazminat yüklerinin azaltılması; işgücü verimliliği ve performansının yükseltilmesi; kalite, çalışma barışı gibi sosyal faktörlerin düzenlenmesi açısından rekabet edebilirlik büyük önem kazanmıştır.

Bu bağlamda, Türkiye'nin global rekabet düzeyini iyileştirerek sürdürebilmesi için özellikle üzerinde durması gereken bileşenler ortaya konulmaya çalışıldığında; gerek WEF'in dikkate aldığı 142 ülke ortalamasının gerekse de kendi içinde bulunduğu "Verimlilikten, İnovasyon Odağına Geçiş Ülkeleri" ortalamasının altında kaldığı ve ivedilikle iyileştirilmesi gereken alanların Kurumsal yapı, Emek Piyasaları, Yükseköğretim ve İşbaşında eğitim ve İnovasyon olduğu görülmektedir. Bunları, Türkiye'nin kendi grubundaki ülkelere göre oldukça geride kaldığı makroekonomik istikrar, sağlık ve temel eğitim ile teknolojik altyapı izlemektedir.

Bu noktada 4. Orta Vadeli Program - OVP'de "Gelişme Eksenleri" başlığında Rekabet Gücünün Artırılması Eksenine öncelik verilmesi kamu tarafında olumlu bir bakış açısının göstergesidir.

OVP'de 9 başlık altında toplanan iyileştirme önlemleri, birçok noktada WEF Ana Bileşenleri ile paralellikler taşımaktadır. Programda şu 9 başlıkta toplam 101 amaç sıralanmıştır. (OVP, 2011)

- İş Ortamının İyileştirilmesi
- Ekonomide Kayıt Dışılığın Azaltılması
- Finansal Sistemin Geliştirilmesi
- Enerji ve Ulaştırma Altyapısının Geliştirilmesi
- Çevrenin Korunması ve Kentsel Altyapının Geliştirilmesi
- Ar-Ge ve Yeniliğin Geliştirilmesi
- Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Yaygınlaştırılması
- Tarımsal Yapının Etkinleştirilmesi
- Sanayi ve Hizmetlerde Yüksek Katma Değerli Üretim Yapısına Geçiş Sağlanması

Bu aşamada yapılması gereken OVP'lerde yer alan amaçların geliştirme-uygulama-izleme adımları, tüm kesimleri kapsayan bir strateji ile gerçekleştirilmedi. Burada belirtilen beklentilerin birçoğunun Hükümetin açıkladığı Orta Vadeli Programı (2012-201) ile de uyumlu olması sevindirici ve ümit verici olmakla birlikte bu programın bir an önce projelendirilerek uygulamaya geçirilmesi yönünde somut adımlar atılması, Türkiye'nin küresel rekabetçilik hedeflerinin gerçekleştirilmesi açısından acil önem arz etmektedir.

Değişik kamu kurumlarınca hazırlanan ve Resmi Gazete'de yayımlanan değişik alan ve sektörel Strateji ve Uygulama Belegeleri arasında koordinasyon yapılması ve etkin uygulama çalışmalarının hızlandırılması önem taşımaktadır.

Kurumsal Yapı

Fikri mülkiyet sisteminin etkinliğini sağlamak üzere; kısa, orta ve uzun vadeli stratejiler belirlenmeli, kurumsal kapasite, hukuki altyapı ve kurumlar arası işbirliği güçlendirilmeli, toplum düzeyinde yaygın ve yerleşik fikri haklar kültürü oluşturulmalıdır. Ekonomide rekabet gücünün artırılması, haksız rekabetin önlenmesi ve kamu finansmanına katkıda bulunulması hedefleri doğrultusunda, ekonomide kayıt dışılığın azaltılması gereklidir.

Adalet hizmetlerinde, AB uygulamaları da dikkate alınarak, hukuki ve kurumsal düzenlemeler yapılmalıdır. Yargı Reformu Stratejisi ve Eylem Planı güncellenmelidir.

Emek Piyasaları

Küresel kriz sonrası tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de en önemli ekonomik sorun istihdam ve işsizliktir. Ekonomik boyutu yanında sosyal boyutuyla da son derece önemli olan işsizlik sorununun çözümünde, işgücü maliyetlerinin makul seviyelere çekilmesi için yapılması gereken yeni reformlar bulunmaktadır. İstihdam alanında yapılan iyileştirmelere rağmen, halen işgücü maliyetlerinin makul seviyelere çekilmesi için yapılması gereken yeni reformlar bulunmaktadır. 2011 Yılı İlk Yarı Ekonomik Durum Tespit Anketi (ISO, 2011) sonuçlarına göre günümüz Türkiye’sinin en öncelikli sorunlarının başında %22,7 gibi oldukça büyük bir ağırlıkla “işsizlik” gelmektedir.

Anket sonuçlarına göre ön plana çıkan 14 öncelikli sorun arasında, işsizlik sorununun bu derece yüksek oranda önem kazanması WEF’in ortaya koyduğu ülke gerçekleri ile de birebir örtüşmektedir. Bu nedenle istihdam artırıcı politikalar sürdürülmelidir. İstihdamı artırmak için istikrarlı büyüme ortamını sağlayacak politikaların yanı sıra işgücünün niteliğini, işgücü piyasasının esnekliğini ve işgücüne katılımı ve özellikle kadın işgücü potansiyelinden yararlanmayı artıracak politikalara ağırlık verilmelidir. İşgücü piyasasının esnekliğini ve işgücünün niteliğini yükseltecek düzenlemeler hayata geçirilecek, aktif işgücü politikalarıyla ekonominin istihdam yaratma kapasitesi artırılmalıdır. İstihdam odaklı sürdürülebilir büyüme çerçevesinde rekabetçi bir ekonomik yapıda ve bilgi toplumuna dönüşüm doğrultusunda istihdam imkânlarının geliştirilmesi, işsizliğin azaltılması ve işgücü piyasasının etkinleştirilmesi temel amaçtır. Bu çerçevede; kayıt dışı istihdamı önlemeye ve ilave istihdamı teşvik etmeye yönelik tedbirler alınmalıdır.

Yüksek Eğitim ve İşbaşında Eğitim

Türkiye’de, üniversitelerin hepsinin uluslararası kalite standartlarına uygun eğitim vermeleri sağlanmalı; bu bağlamda tüm programlarda akreditasyon şart koşulmalıdır. Esas konunun üniversite sayısını artırmak değil, giderek sayıları artan üniversitelerde buna bağlı olarak ortaya çıkan öğretim üyesi gereksinimini sağlayıp kaliteli eğitimin kalitesini artırmaktır.

Öte yandan, salt üniversite sayısını artırmak için değil, ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlarda gerekli işgücünü yetiştirmeye yönelik bir eğitim sistemi oluşturulmalıdır. İş dünyasının dinamik yapısı ile işgücünün uyum sağlayabilmesi için iş başında eğitime ve hayat boyu öğrenme perspektifine önem verilmelidir.

Öte yandan, salt üniversite sayısını artırmak için değil, ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlarda gerekli işgücünü yetiştirmeye yönelik bir eğitim sistemi oluşturulmalıdır. İş dünyasının dinamik yapısı ile işgücünün uyum sağlayabilmesi için iş başında eğitime ve hayat boyu öğrenme perspektifine önem verilmelidir. Mesleki eğitim programları işgücü piyasasında arz talep dengesini dikkate almalı ve Ulusal Meslek Standardlarına uygun programlar geliştirilmelidir.

İnovasyon

Ar-Ge ve yenilik kapasitesinin güçlü olduğu alanlarda hedef odaklı, ivme kazanılması gereken alanlarda ihtiyaç odaklı ve diğer alanlarda yaratıcılığın destekleneceği tabandan yukarı yaklaşımlar hayata geçirilerek dışa bağımlılığın azaltılmasına, yerli teknolojik yeteneklerin geliştirilmesine ve bu yeteneklerin ürüne dönüştürülmesine katkı verilmelidir. Özel sektör ile üniversiteler ve araştırma

kurumları arasındaki işbirliğini kurumsallaştırarak geliştirmeye yönelik programlar ve rekabet öncesi Ar-Ge işbirlikleri ile yenilik tabanlı rekabetçi kümelenme çalışmaları desteklenmelidir. Yenilikçi fikirlere ve Ar-Ge'ye dayalı katma değeri yüksek ürün ve hizmetlerin ticarileştirilmeli ve pazarlanma süreçleri desteklenmelidir. Kırsal kesimde internet erişimi güçlendirilmeli ve bu kesime yönelik hizmetlerin geliştirilmesi ve yararlanıcılara ulaştırılmasında bilgi ve iletişim teknolojileri etkili bir şekilde kullanılmalıdır. Bilgi ve iletişim teknolojileri altyapısındaki bölgesel farklılıklar azaltılarak, toplumun tüm kesimlerinin geniş bant teknolojileri başta olmak üzere bilgi ve iletişim teknolojilerine uygun maliyetlerle erişimi artırılmalıdır. Ayrıca ArGe Devlet desteklerinde uygulamaları değerlendirmek üzere performans ölçüm kriterleri geliştirilmelidir.

Makroekonomik İstikrar

Gelişmiş ekonomilerde son yıllarda yaşanan olumsuz gelişmeler, özellikle beklentiler kanalıyla bir çok ülkeyi etkilemektedir. Oysa; son açıklanan büyüme verilerine göre Türkiye; 2011 yılı ilk çeyreğinde üstün bir performans sergilemiştir. Yakalanan yüzde 11'lik büyüme oranı tüm AB ülkeleri, OECD ülkeleri ve hatta Çin'deki oranların üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak büyümedeki bu rekorun yanı sıra, bu dönemde dış ticaret açığı da büyüme oranı gibi çift haneli gerçekleşerek 10 milyar doları geçmiştir. Cari açığın milli gelire oranı yüzde 8'i aşmış, ihracat yüzde 12 artarken, ithalattaki artış yüzde 43 olmuştur. Diğer bir deyiş ile, üretim yerine tüketimin, imalat yerine ithalatın tercih edildiği bir ekonomik büyüme gerçekleşmiştir. Uluslararası Yönetim Geliştirme Enstitüsü (IMD) (2011) tarafından yayımlanan Dünya Rekabet Yıllığı'nda Türkiye'de 2011 yılında cari açığın GSYH'ye oranının yüzde 8 olacağı tahmin edilmektedir. Cari açıktaki artış genel olarak yatırımlardaki artışa dayandırılırken son veriler, tüketim harcamalarının cari açık üzerindeki etkisinin yükseldiğini, yatırımların etkisinin ise azaldığını göstermektedir. Tüketimin artması ve yurt içi arzın yetersiz kalması, ithalatın daha da hızlanarak yükselmesine neden olmaktadır. ISO(2011) anketinde "ithalata dayalı büyüme" sorunu %11,5'lik payla üçüncü sırada yer almaktadır. İhracata Dönük Üretim Stratejisi, Girdi Tedarik Stratejisi ve İhracat Pazarlarının Çeşitlendirilmesi Stratejisi çalışmaları tamamlanmalıdır.

ISO (2011) anketine göre, kayıt dışı ekonomi, haksız rekabet ortam ve cari açık sorunları da %11,1 ve %9,8'lik paylarla işsizlik, eğitim ve ithalata dayalı büyüme sorununun hemen ardından gelmektedir. Doğrudan yatırım ya da uzun vadeli kaynaklardan daha çok, sıcak para ile finanse edilen cari açık son dönemde giderek büyümektedir. Her geçen gün risk artan cari açık konusunun da anket katılımcısı işletmeler tarafından ön plana çıkartılması önemli bir bulgudur. Söz konusu bu ilk beş sorunun 14 sorun arasında almış olduğu toplam ağırlık ise %66,8 gibi oldukça yüksek bir seviyededir.

Sağlık ve Temel Eğitim

2011 Yılı İlk Yarı Ekonomik Durum Tespit Anketine (ISO, 2011) katılan işletmelerin Türkiye'nin en öncelikli sorunları arasında görmüş olduğu "eğitim" sorunu almış olduğu %11,7'lik payla ikinci sırada yer almaktadır. Bu durumda WEF'in Türkiye ile ilgili bulgularını gerçekleştirmektedir.

Eğitimin tüm kademelerinde okullaşma oranları artırılmalı, donatım ve fiziki altyapı geliştirilecek, bilgi ve iletişim teknolojileri etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Kız çocukların eğitime katılımı artırılmalıdır.

Öte yandan; Türkiye'de özellikle son yıllarda sağlık hizmetlerinden önemli sorunlar yaşanmaktadır. Sağlık hizmetlerinde ve harcamalarında etkinliğin sağlanması amacıyla; sağlık hizmetlerinin kalitesi ve etkinliği artırılmalıdır.

Teknolojik Altyapı

Bilgi ve iletişim teknolojileri altyapısındaki bölgesel farklılıklar azaltılmalı, toplumun tüm kesimlerinin geniş bant teknolojileri başta olmak üzere bilgi ve iletişim teknolojilerine uygun maliyetlerle erişimi artırılmalıdır.

Referanslar

- Fagerberg J, Srholec M., 2007. The competitiveness of nations: why some countries prosper while others fall behind?. World Development, 35(10), 1595–1620.
- Sala-i-Martin, X., Bilbao-Osorio, B., Blanke, J., Hanous, M.D., Geiger, T. (2011) The Global Competitiveness Index 2011-2012: Setting the Foundations for Strong Productivity
- Lopez-Claros A., Altinger L., Blanke J., Drzeniek M., Mia I., 2006, "The Global Competitiveness Index: Identifying the Key Elements of Sustainable Growth," The Global Competitiveness Report 2006-2007, Palgrave MacMillan, New York.
- Ögütçü, M. 2007, 2023 Türkiye Yol Haritası, Etkileşim Yayınları
- OECD Publishing (1998), Human Capital Investment: An international Comparison; OECD Publishing, ISBN: 9789264162891
- (TÜİK 2009) DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ TEMMUZ / 2009
- (TÜİK 2008) ; DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ TEMMUZ / 2008
- (TÜİK; DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ TEMMUZ / 2007
- WEF (2005) The Global Competitiveness Report 2005-2006.
- WEF (2006) The Global Competitiveness Report 2006-2007.
- WEF (2007) The Global Competitiveness Report 2007-2008.
- WEF (2008) The Global Competitiveness Report 2008-2009.
- WEF (2009) The Global Competitiveness Report 2009-2010.
- WEF (2010) The Global Competitiveness Report 2010-2011
- WEF (2011) The Global Competitiveness Report 2011-2012
- WEF (2012) The Global Competitiveness Report 2012-2013
- OECD Economic Surveys: Turkey, September 2010
- World Economic Outlook, September 2011, IMF
- ISO (2011) İstanbul Sanayi Odası Ekonomik Durum Tespit Anketi Sonuçları 2011-1 Ağustos 2011
- Gürer, H. (2011) Ekonomik Görünüm, Dengeli Büyüme Arayışları, Deloitte, Haziran 2011
- Orta Vadeli program 2012-2014

Ekler

Ek 1 WEF Tarafından Ülkelerin Gruplandırılması

Küresel Rekabet Endeksi, her biri bir ülkenin verimlilik ve rekabeti açısından kritik veriler içeren üç alt endeksin tartılı ortalamasından oluşmaktadır. Tartılar ise, ülkenin içinde bulunduğu gelişme aşamasına göre farklılık arz etmektedir. Bu bağlamda ülkeler; 1. grup ülkeleri (Üretim Faktörleri Odaklı) (GSMH'sı 2.000 USD'nin altında olan ülkeler), "1. Gruptan 2. Gruba Geçiş Ülkeleri" (2.000-3.000 USD GSMH'sı olan ülkeler), "Verimlilik Odaklı Ülkeler Ülkeleri"i (Verimlilik Odaklı) (3.000-9.000 USD GSMH'sı olan ülkeler), "Verimlilikten, İnovasyon Odağına Geçiş Ülkeleri (GSMH 9.000-17.000) ve 3. grup ülkeleri (İnovasyon odaklı) (GSMH'sı 17.000'in üzerinde olan ülkeler) şeklinde beş ana gruba ayrılır.

Tablo 18

1. Grup	1-2 Geçiş Grubu	2.Grup	2-3 Geçiş Grubu	3.Grup
Üretim Faktörleri Odaklı	Faktörlerden Verimliliğe Geçiş	Verimlilik Odaklı	Verimlilikten İnovasyona Geçiş	İnovasyon Odaklı
Bangladeş	Azerbaycan	Arnavutluk	Arjantin	ABD
Benin	Bolivya	Bosna-Hersek	Bahreyn	Almanya
Burkina Faso	Botswana	Bulgaristan	Barbados	Avustralya
Burundi	Brunei Sultanlığı	Cape Verde	Brezilya	Avusturya
Çad	Cezayir	Çin	Estonya	BAE
Etiyopya	Filipinler	Doğu Timor	Hırvatistan	Belçika
Fildişi Sahilleri	Gabon	Dominik Cum.	Kazakistan	Çek Cumhuriyeti
Gambiya	Honduras	Ekvador	Letonya	Danimarka
Gana	İran İslam Cum.	El Salvador	Litvanya	Finlandiya
Gine	Katar	Endonezya	Lübnan	Fransa
Haiti	Kuveyt	Ermenistan	Macaristan	GKRY
Hindistan	Libya	Fas	Malezya	Güney Kore
Kamboçya	Mısır	Guatemala	Meksika	Hollanda
Kamerun	Moğolistan	Guyana	Polonya	Hong Kong
Kenya	Sri Lanka	Güney Afrika	Rusya Fed.	İsveç
Kırgız Cumhuriyeti	Suudi Arabistan	Gürcistan	Seyşeller	İsviçre
Lesotho	Venezuela	Jamaika	Şili	İngiltere
Liberya		Karadağ	Trinidad ve Tobago	İrlanda
Madagaskar		Kolombiya	Türkiye	İspanya
Malawi		Kostarika	Umman	İsrail
Mali		Makedonya	Uruguay	İtalya
Moldova		Mauritius		İzlanda
Moritanya		Namibya		Japonya
Mozambik		Panama		Kanada
Nepal		Paraguay		Lüksemburg
Nijerya		Peru		Malta
Nikaragua		Romanya		Norveç
Pakistan		Sırbistan		Portekiz
Ruanda		Surinam		Porto Riko
Senegal		Svaziland		Singapur
Sierra Leone		Tayland		Slovakya
Tacikistan		Ukrayna		Slovenya
Tanzanya		Ürdün		Tayvan
Uganda				Yeni Zelanda
Vietnam				Yunanistan
Yemen				
Zambiya				
Zimbabve				

Ek 2 2009-2012 Türkiye Sıralamaları

Tablo 19

Ana Bileşen / Bileşen	Daha Düşük		Daha Yüksek	
	Sıra	Sıra	Sıra	Sıra
	4	3	2	1
	Sıralama			
	2009	2010	2011	2012
	(133 Ülke)	(139 Ülke)	(142 Ülke)	(144 Ülke)
KURUMLAR	96	88	80	64
Mülkiyet Hakları	89	83	72	86
Fikri Mülkiyetin Korunması	105	117	108	55
Kamu Fonlarının Dağıtım Çeşitlendirilmesi	92	76	68	55
Politikacılara Güven	90	81	68	43
Sistem Dışı Ödemeler ve Rüşvet	2009'da yok	76	68	59
Yargı Bağımsızlığı	74	83	88	83
Kamu Yönetiminin Kararlarında Kayırmacılık	95	89	86	66
Kamu Yönetiminin Harcamalarında İsraf	101	96	72	33
Kamu Düzenlemeleriyle Getirilen Yükler	93	81	93	80
Oluşan Mutabakatsızlıkların Çözümünde hukuki çerçevenin verimliliği	83	73	66	61
Hukuki düzenlemelerde değişiklikler için hukuki çerçevenin verimliliği	71	74	68	56
Kamunun Politika Oluşturma Sürecinde Şeffaflık	67	54	44	40
İş Dünyasının Başarısına Yönelik Kamu Hizmetleri	2009'da yok	2010'da yok	2011'de yok	19
Terörün İş Dünyası Üzerinde Yarattığı Maliyet	126	135	134	130
Suç ve Şiddetin İş Dünyası Üzerinde Yarattığı Maliyet	83	86	80	76
Örgütlü Suçların Varlığı	108	104	101	102
Polisin Sunduğu Hizmetlere Olan Güven	81	98	103	81
İşletmelerin Ahlakî Davranış Şekilleri	83	79	65	57
Denetleme ve Raporlama Standartlarının Gücü	89	87	86	63
İşletme Üst Yönetimlerinin Etkinliği	125	105	104	96
Azınlık Hissedarlarının Haklarının Korunması	98	97	92	73
Yatırımcı Haklarının Korunmasına İlişkin Süreçlerin Güçlü Olup Olmadığı	2009'da yok	45	47	52
ALTYAPI	62	56	51	51
Genel Altyapının Niteliği	62	40	34	34
Karayollarının Niteliği	48	46	42	43
Demiryolu Altyapısının Kalitesi	63	63	60	53
Liman Altyapısının Kalitesi	78	72	69	63
Hava Ulaşımı Altyapısının Niteliği	54	44	40	36
Hava Ulaşımında Kullanılabilir Koltuk Kilometresi Oranı (Kilometre / Hafta)	2009'da yok	23	21	19
Elektrik Dağıtım Şebekesinin Niteliği	84	73	73	77
Sabit Telefon Hatları	55	59	53	63
Mobil Telefon Aboneleri	71	86	94	98
MAKROEKONOMİK İSTİKRAR	64	83	69	55
Kamu Bütçe Dengesi	2009'da yok	96	52	32
Ulusal Tasarruf Oranı	64	102	110	115
Enflasyon	88	101	122	93
Faiz Oranlarındaki Marj (Spread)	36	39	43	2012'de yok
Kamu Borç Stoku	72	81	80	70
Ülke Kredi Notu	2009'da yok	66	57	58
SAĞLIK VE TEMEL EĞİTİM	74	72	75	63
Sıtmanın İş Dünyası Üzerinde Yarattığı Etki	69	72	71	73
Sıtma Olayları-Vakaları	72	75	74	74
Tüberkülozün-Veremin İş Dünyasına Etkileri	38	30	37	33
Verem Olayları-Vakaları	50	56	55	55
HIV/AIDS'in İş Dünyasına etkileri	25	23	30	12
HIV Yaygınlığı	40	1	1	12
Bebek Ölümleri	82	81	79	64
Ortalama Ömür-Yaşam Süresi	59	81	85	68
İlköğretimin Kalitesi	92	94	100	95
İlköğretimde Okullaşma Oranı	78	94	52	34
YÜKSEK ÖĞRETİM VE İŞBAŞINDA EĞİTİM	73	71	74	74
Ortaöğretime Kayıt	87	84	85	93
Yükseköğretime Kayıt	57	60	60	56
Eğitim Sisteminin Kalitesi	79	95	94	82
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitiminin Kalitesi	74	99	103	100
İş Yönetimi Alanında Eğitim Veren Kurumların Niteliği	81	105	110	97
Okullarda İnternet Erişimi	54	57	64	68
Araştırma ve Eğitim Hizmetlerine Erişim	75	58	69	77
Personel Eğitiminin Kapsamı	84	85	86	65

Ana Bileşen / Bileşen	Daha Düşük Sıra			Daha Yüksek Sıra
	4	3	2	1
	Sıralama			
	2009 (133 Ülke)	2010 (139 Ülke)	2011 (142 Ülke)	2012 (144 Ülke)
ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ	56	59	47	38
Yerel Rekabetin Yoğunluğu	32	15	13	16
Pazar Hâkimiyetinin Kapsamı	53	45	41	30
Tekel-Monopol Karşıtı Politikaların Etkinliği	45	34	33	31
Vergilendirmenin Kapsamı ve Etkisi	121	118	122	117
Toplam Vergi Oranı	77	81	88	81
Bir İşletmeyi Hizmete Açmak için Gerekli Prosedür-İşlem Sayısı	26	34	34	47
Bir İşletme Kurmak için Gerekten Zaman	9	13	13	16
Tarım Politikaları Maliyeti	73	70	62	13
Ticaret Engellerinin (varlığı ve) Yaygınlığı	59	65	71	98
Dış Ticarete İlişkin Tarifeler	46	60	67	69
Yabancı Mülkiyetinin Yaygınlığı	75	86	98	101
Yabancı Yatırım Kurallarının İş Dünyasına Etkileri	53	58	76	54
Gümrük Prosedürlerinin Getirdiği Yükler	98	96	94	96
İthalatın GSMH'ye Oranı	2009'da yok	2010'da yok	125	105
Müşteri Odaklılığın Derecesi	58	33	27	22
Alıcıların Bilgi Düzeyi	97	114	97	84
EMEĞİ PİYASALARININ GELİŞİMİ	120	127	133	124
İşçi-İşveren İlişkilerinde İşbirliği	115	119	123	104
Ücretlerin Belirlenmesinde Esneklik Düzeyi	69	55	54	35
İstihdamın Katılığı	75	86	90	2012'de yok
İşten Çıkarma ve İşe Alma Pratikleri	31	63	63	44
Haftalık Ücret Cinsinden İşten Çıkarma Maliyetleri	114	120	124	125
Ödeme ve Verimlilik	75	71	75	49
Profesyonel Yönetime Güven	80	81	80	62
Beyin Göçü	70	90	97	75
İş Gücüne Kadın Katılımı	125	131	133	131
FINANS PİYASALARININ GELİŞİMİ	80	61	55	44
Mali Hizmetlerin Varlığı-Mevcudiyeti	2009'da yok	52	43	29
Mali Hizmetlerin Satın Alınabilirliği	2009'da yok	40	40	27
Yerel Sermaye Piyasaları Aracılığıyla Finansman Sağlama	65	46	42	32
Kredi Erişim Kolaylığı	75	77	73	62
Risk Sermayesi Yaygınlığı	107	99	82	73
Sermaye Akışına Sınırlamalar	36	41	2011'de yok	2012'de yok
Bankaların Sağlamlığı	89	36	33	22
Hisse Senedi Borsalarına İlişkin Düzenlemeler	71	46	32	25
Yasal Haklar Endeksi	83	86	89	99
TEKNOLOJİK ALTYAPI	54	56	55	53
Son Teknolojilerin Yaygınlığı	47	48	52	45
Teknolojinin Firma Düzeyinde Benimsenmesi	52	51	44	39
Yabancı Yatırımı ve Teknoloji Transferi	61	64	71	65
İnternet Kullanıcıları	54	65	64	69
Geniş Bant İnternet Aboneleri	49	54	53	57
İnternet Bant Genişliği	2009'da yok	46	58	41
Mobil Geniş Bant İnternet Aboneleri	2009'da yok	2010'da yok	2011'de yok	73
PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ	15	16	17	15
İç Pazar Büyüklüğü Endeksi	15	16	15	15
Dış Pazar Büyüklüğü Endeksi	25	26	28	28
İŞ DÜNYASININ GELİŞİMİ DÜZEYİ	52	52	58	47
Yerel Tedarikçi Sayısı	29	27	33	35
Yerel Tedarikçi Kalitesi	52	59	65	56
Kümelerin Gelişimine İlişkin Konum-Durum	52	61	70	43
Rekabetçi Avantaja Sahip Olmanın Durumu-Doğası	76	68	77	86
Değer Zincirinin Derinliği-Genişliği	41	43	49	35
Uluslararası Dağıtım Üzerindeki Kontrol	36	18	27	24
Üretim Süreci Gelişimi	46	38	38	38
Pazarlamanın Kapsamı	44	33	37	35
Yetkinin Delege Edilmesine İlişkin İsteklilik	95	122	127	97
İNNOVASYON	69	67	69	55
İnnovasyon Kapasitesi	46	55	71	48
Bilimsel Araştırma Kurumlarının Kalitesi	71	89	89	88
Şirket Ar-Ge Harcamaları	76	62	62	56
Ar-Ge'de Üniversite-Sanayi İşbirliği	67	82	74	70
Kamunun İleri Teknoloji Ürünlerini Satın Almaları (kamu tedarik politikaları)	89	62	56	32
Bilim İnsanı ve Mühendis Mevcudiyeti	51	44	35	41
Faydalı Model Patentler	74	70	69	42

Destekleyenler

DEĞERLİ KATILIM ve
DESTEKLERİYLE

RESMİ SPONSOR

İÇERİK DESTEKÇİSİ

HİZMET SPONSORLARI

